HAZÁNK ÉS AZ EGK

Bizalom, illúziók nélkül

91.V.30.

Az Európai Gazdasági Közösségek gazdasági és monetáris uniója és Magyarország címmel június 13. és 16. között nemzetközi tanácskozást tartanak Budapesten — erről tájékoztatták ma délelőtt az újságírókat a Hotel Inter-Continentalban.

Érdeklődésünkre *Gonda György*, a Magyar Hitel Bank relációs és marketingigazgatója elmondta, hogy *a konferencia fő szervezője, az Egységes Európai Valuta Kutató és Fejlesztő Központ (CEPREM)*, amelyet 1982-ben alapítottak és feladata az *ECU* (a Közös Piac valutája) kifejlesztésének és bevezetésének elősegítése volt. A rendezvényt a *Közös Piac Bizottsága* és a *Coopers and Lybrand* szponzorálja. Ez utóbbi világhírű angol konzultáns cég, amely auditálással, tanácsadással és vagyonértékeléssel foglalkozik. Hazánk részéről a Magyar Hitel Bank szponzorálja a tanácskozást.

Az értekezlet jelentőségét növeli, hogy

most is tárgyalások folynak Magyarország társult tagsági viszonyáról az EGK-val.

A hazai gazdasági szakembereknek és vállalatvezetőknek mielőbb meg kell ismerkedniük a Közös Piac bank- és pénzügyi rendszerével, s ezeken a területeken a hazai szabályozást a nyugat-európai követelményeknek megfelelően át kell alakítani. A tanácskozás ugyanakkor arra is megfelelő fórumot teremt, hogy a külföldi szakértők jobban megismerjék a magyar viszonyokat.

Gaston Thorn, a CEPREM jelenlegi elnöke a konferenciához intézett felhívásában azt írja, hogy

korunk egyik legjelentősebb kihívása a kelet-európai országok integrációja a világgazdaságba.

Nem csupán a kelet-európaiaknak kihívás ez, hanem a Nyugatnak is, hiszen a nyugati országok gazdasági és pénzügyi rendszere szintén jelentős átalakuláson megy keresztül. *„Az Európai Közösségek nem rejti véka alá vitáit, kötelességének tartja közismertté tenni működési elveit, csakúgy, mint elért eredményeit. Az új partnereknek ily módon lehetőség nyílik arra, hogy azonosuljanak a közösségek alapelveivel, s egyszersmind részesei legyenek újabb eredmények elérésének”* — írja Gaston Thorn.

A tanácskozás szervezői fontosnak tartják, hogy eloszlassák az eddig kettéosztott Európában lévő kölcsönös bizalmatlanságot, de

szembe kívánnak nézni azokkal az illúziókkal is, amelyeket a kontinens mindkét felén táplálnak egymás iránt.

Az előzetes program szerint a konferencián előadást tart többek között *Raymond Barre* volt francia kormányfő, *Botos Katalin* tárca nélküli miniszter, *Kádár Béla*, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok minisztere, *Henning Christophersen*, az Európai Közösségek Bizottságának elnökhelyettese, Gaston Thorn, a CEPREM elnöke, *Bartha Árpád*, a Magyar Hitel Bank elnöke, *Surányi György*, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és *Alain Prate*, az Európai Beruházási Bank elnökhelyettese.

Szekcióülésen mutatják be a magyar gazdasági rendszert a Közös Piac képviselőinek: ismertetések hangzanak el

a magyar bankrendszerről, a vállalati és ipari szféráról, a tőkerészesedési lehetőségekről,

a vegyes vállalatokról és egy külföldi beruházás tapasztalatairól.

A külföldi résztvevők előadásaikban kitérnek a nemzeti valuták konvertibilitására, az ECU-elszámolású nemzetközi kereskedelemre és a magánvállalatok finanszírozására.

(kőszegi)

Dinamikus egyéneknek ajánlunk

érdekes állást,

jól jövedelmező lehetőséggel.
Jelentkezni lehet, csak írásban, „Kereskedelem, EH 54 043” jeligére a Hírlapkiadóba.

ben is érvényes prágai és a pesti idő között 18 perc volt a különbség, ezt a közlekedő szerelvények Marchegg határállomáson való tartózkodása egyenlítette ki.

Az első gyorsvonatok 45 kilométeres átlagos utazási sebessége még a mai hazai mércével nézve is jónak mondható. Százharminc év távlatából ez azért is jelentős, mert az akkor közlekedő személykocsikon még nem volt légfék, az állomásokra pedig még nem szereltek biztosítóberendezést. A naponta közlekedő gyorsvonatpár sikeres kezdeményezésnek bizonyult.

Az *1861 májusától érvényes nyári menetrend* útvonalát nemcsak meghosszabbította, de a szerelvényt *nemzetközi csatlakozó vonattá* is előléptette. A Balkánra, illetve Törökországba tartók a bécsi gyorssal Pest, Szeged, Temesvár érintésével az Al-Duna menti Báziás kikötőjéhez érkeztek. A Monarchia határállomásáig tartó 700 kmes vonatozást dunai, majd fekete-tengeri hajóút követte. *A Bécsből elinduló így az ötödik nap reggelén Konstantinápolyba érkezhetett.* A hetenként kétszer közlekedő nemzetközi forgalmat lebonyolító vonatot akkor 2-3 személy- és egy poggyászkocsi alkotta. Az I. osztályú fülkékben *hat bordó*, a II. osztályon *nyolc barna plüssel bevont ülés* várta a vonatra szállót. Az utazási kényelem mai szemmel igencsak kezdetleges. E vonaton nem volt háló- és étkezőkocsi, de még mosdót sem talált az utas minden járművön.

Háborgó utasok

Azóta nagyot változott a világ, a vasút fővonalain ma már minden irányban gyorsvonatok teszik kényelmesebbé utazásunkat. A MÁV tavalytól, csökkenő utasainak idegeit borzolva,

Csőd esetén a szakma felvásárolja

Szinte naponta halljuk: bezzeg a biztosítónak van pénze! Tele a bukszája, mert az ügyfelektől rendre csak bezsebeli a pénzt. Fizetni meg alig-alig fizet...

GAZDÁLKODNI KELL

— A dologban van is valami, ám a *mai inflációs világban*, aki csak tartogatja pénzét, nem sokra viszi. A *devalváció* ugyanis néhány év alatt fillérekre zsugorítja a forintokat. Ha tetszik, ha nem, tehát a biztosítónak is gazdálkodnia kell. Mégpedig igen komolyan, mert holnap, holnapután egyszerűen nem lesz miből a károkat vagy éppen az életbiztosítások összegét kifizetni. — *Nárai István*, az Állami Biztosító befektetési ügyvezető igazgatója mondja mindezt, hozzátéve, a világon mindenütt a legnagyobb beruházók közé tartoznak a biztosítótársaságok.

— Az USA-ban a beruházások egyharmadát fedezik a biztosítók. Nálunk tavaly az ÁB a beruházások egy, az összes biztosító együttvéve pedig a beruházások majd két százalékét finanszírozta az országban. Csak így tudjuk a hozzánk befizetett pénz értékállandóságát megőrizni.

KÖLCSÖNT NEM

— És hol helyezi el az ÁB a pénzét? Számára szabad a vásár?

— Szó sincs róla. Előírások szabályozzák, mit tehetünk. Közvetlen kölcsönt például sem vállalatoknak, sem magánszemélyeknek nem adhatunk. A pénz egy részét bankban, könnyen mozgatható helyen kell elhelyeznünk, hogy mindig fizetőképesek legyünk. Túl ezen, vállalati részesedésekbe, valamint ingatlanokba fektetünk be.

— Maradjunk az ingatlanbefektetéseknél: erről azt mondják, manapság igen jó üzlet. Így látja ezt a biztosító is?

— Mi úgy fogalmazunk, értékálló befektetés az ilyesmi. Új irodaházakat építünk, és bérbe adjuk azokat. Ha mégis lesz világkiállítás, szállodát, üzletházakat, bevásárlóközpontokat tervezünk építeni.

— És mit keres a biztosító a vállalati beruházásokban?

— A privatizációban kívánunk részt venni. Hatmilliárd forintunk van erre a célra, s ezzel az összeggel a legnagyobb befektetők közé tartozunk. A Skálában, a Medicorban és több középfekvésű bankban már van érdekeltségünk. Most olyan külföldi partnerekkel keressük a kapcsolatot, amelyek kereskedelmi, idegenforgalmi cégekbe kívánnak beszállni.

LEÍRTÁK...

— Nem félnek a bukástól?

— A háború előtt néhány biztosítótársaság jutott már csődbe. A múlt évtizedekben Nyugat-Európában is volt erre példa. De ezekben az esetekben az ügyfeleket semmi kár nem érte, mert *a szakma* — a biztosítás presztízsének, hitelének megőrzése érdekében — *felvásárolta a kötvényeket.* Akik buktak, azok egyébként majd mindig *részvényspekuláción, tőzsdén* vesztettek. Kezdetben mi is szenvedtünk kisebb veszteségeket. Több olyan kft. ment tönkre ugyanis, amelyekben benne voltunk. Ezt leírtuk, mint veszteséget. Ma pedig az ilyen üzletektől tartózkodunk.

— Mi mint ügyfelek, bizonyosak lehetünk benne,

A Dior párizsi székháza 91. V. 11.

Illatos óriások

Budapest – A Christian Dior Váci utcai szépségszalonjának megnyitása (Üzlet, 1991. május 7.) újabb, apró jele annak, hogy a szépségipar óriásai egy olyan kis piacot sem hagynak figyelmen kívül, mint a magyar. Estée Lauder, a L'Oréal, az Avon magyarországi hídfőállásai is részei annak a küzdelemnek, ami az – előrejelzések szerint – évi 5-6 százalékkal bővülő kozmetikai világpiacért folyik.

A világon évente 45 milliárd dollárért vásárolnak testápolási és kozmetikai cikkeket, valamint kölniket és parfümöket. E termékek első számú piaca Európa, ahol tavaly 15,7 milliárd dollárt költöttek szépítőszerekre. Az Egyesült Államokban 13,5, Japánban pedig 8,5 milliárd dollárnyi terméket forgalmaztak a világ kozmetikai cikkeket gyártó vezető cégei.

Bekebeleznek

Az iparág legnagyobb vállalatai 1985 és 1990 között több mint száz kisebb-nagyobb céget vásároltak fel mintegy 14 milliárd dollárért. Ma a 45 milliárdos forgalom 70 százaléka mindössze 15 cég kezében összpontosul. Ezen belül öt cég – az amerikai Procter and Gamble, valamint az Avon, a holland-brit Unilever, a francia L'Oréal, a japán Shiseido – tartja kezében a világforgalom negyven százalékát. A Unilever többek között bekebelezte a Ponds, a Fabergé, az Elizabeth Arden és a Calvin Klein márkákat, a L'Oreal pedig a Helena Rubinsteinnel és a Lanvinnel lett gazdagabb.

Az Egyesült Államok első számú, fogyasztási cikkeket gyártó vállalata a Procter and Gamble többek között megvásárolta a Vicks, a Blendax, a Shulton és a Noxell cégeket. Ez utóbbi terméke a világ legkeresettebb kozmetikaicikk-családja, a viszonylag olcsó és jó minőségű Cover Girl. Ugyancsak a Proter and Gamble vásárolta meg 1,1 milliárd dollárért a pénzügyi gondokkal küzdő Revlon cég Max Factor és Betrix üzletágát. A Max Factor termékek a cégnek évi 600 millió dollár bevételt jelentettek, s ennek 75 százaléka külföldről származott. A Betrix márka évi 200 millió dollár bevételt hozott. A Procter and Gamble a két Revlon-üzletág felvásárlásával ma már több mint 10%-kal részesedik a világ szépségcikk-iparában.

Jönnek a japánok

Öles léptekkel tör előre a japán kozmetikai ipar. A Shiseido és a Kao tavaly több mint 5 milliárd dollár forgalmat könyvelt el, elsősorban a szigetországban. De az évtized végéig mindkét vállalat jelentős pozíciókat szeretne kiépíteni másutt is. A Shiseido például saját illatszergyárat épít Franciaországban, a Kao pedig szemet vetett a Revlon megmaradt híres márkáira, többek között az Ultimara és az Almayra.

GONDA GYÖRGY

ANOK?

gomi üzemcsarnokát tervező
tnak csak egy ponton kellett
nia elképzeléseit: a japán
ob mellékhelyiséget tartottak
lkoztatandó létszámra, mint
ekben szokásos. A szalagon
an szünet, és a mosdókat az
úcsforgalomra kell méretez-
aladgálás.
tás vagy zsíroskenyér-maj-
megvan az ideje a munká-
celéssel meg egyéb szükség-
hető lazításnak. Ott, ahol
kahelyen.
tlen feltétele a hatékonyság-
égnek. Sok helyütt a minő-
kaposvári húskombinát ex-
kezdett, oda csak nem do-
ttek fel. Biztos, ami biztos.
dohányos a szünetig! Azt
néven veszik a rendszeresen
pai és amerikai vevők, ha
ldobott csikket látnak meg
on. Annyira, hogy nyomban
elésüket.
csapágy Művek azóta nyug-
gazgatójára nagy hatást tett
s színvonala. Többek között
jó áron eladható precíziós
k a japán dolgozók cérna-
ckal. De még a gondolatot
l, hogy ezt saját vállalatánál
ki volna itt hajlandó egész
maszkban dolgozni? Ahogy
zető, levennék a szájuk elől

or az esztergomi Suzuki-
a termelés, hangos lesz
ogy „tiporják meg" ott a
lók a demokratikus jogokat.
engedik menni a munkást
De ha az itt dolgozók keze
népszerű és nagyra becsült
ártók fizetése, sőt a rend és

Az Egervin

Az április 6-i számunk 7.oldalá
Borgazdasági Kombinátról közölt
cikkünkhöz szólt hozzá az érintet
igazgatója. Beszeda István minde
írás több tekintetben tavaly decem
adata pedig nem felel meg a tényel
rövidítéssel közöljük.

Az egri borvidéken termelt szőlőmennyiség körülbelül 40 százalékát vásárolja az Egervin. Ez az arány a Mátraaljén 10 százalék körül van. (Közép- és hosszú távú szerződések alapján rendszeresen vásárol például egri bort a Hungarovin, a Promontorvin Rt., a Coopvin Kisszövetkezet.)

Az Egervin saját szőlészeti ágazatában több mint 500 hektár termő ültetvénnyel rendelkezik. (Cikkünkben azt állítottuk, hogy „A vállalat maga egyetlen négyzetméteren sem termeszt bornak valót".)

A cikk további részei is hasonló stílusú és szellemi színvonalú

91. VI. 20.

CD-TŐL A SZOFTVERIG

HARC A KALÓZOK ELLEN

Ügyvédek és magánnyomozók serege járja a világot, hogy lefülelje és beperelje a márkás órák, textíliák, elektronikai termékek, kozmetikumok, játékok hamisítóit, de a jelek szerint eddig nem sikerült lényegesen mérsékelni a kalózgyártók tevékenységét.

Az amerikai törvényhozás nemzetközi kereskedelmi bizottságának adatai szerint az USA-beli cégeknek évente legkevesebb 60 milliárd dollár kára, illetve bevételkiesése származik szellemi és innovációs termékeik engedély nélküli felhasználásából külföldön. A kalózmásolatok készítése szempontjából elsősorban Ázsia és Latin-Amerika veszélyes az amerikai cégek számára.

SOKKAL OLCSÓBB

Az USA filmgyárait tömörítő szakmai szövetség felmérése szerint a kalózmásolatok a stúdiók és a forgalmazók számára tavaly legalább kétmilliárd dollár bevételkiesést jelentettek. A szövetség tavaly 20 millió dollárt fordított az illegális film- és videokazetta-másolók elleni küzdelemre: 59 országban 6 ezer „rajtaütést" kezdeményezett. Több száz nyomozója és ügyvédje járja a világot, s ahol felfedezik az illegális másolatokat, a rendőrség segítségét kérik. Egyes országokban bírósági felhatalmazás birtokában a cégnyomozók a rendőrség nélkül is elkobozhatják az engedély nélküli másolatokat.

A vásárlók szívesen veszik a kalóztermékeket, hiszen azok ára 50—70 százalékkal alacsonyabb az eredetinél. Az érdekelt szórakoztatóipari vállalatok hat esztendővel ezelőtt kezdték meg összehangolt kalózellenes akciójukat Japánban, Dél-Koreában és még legalább 20 országban. A felmérések szerint 1985-ben Japánban a forgalomban lévő filmek és műsoros videokazetták 80 százaléka kalózkiadás volt, új adatok szerint ma ez az arány nem haladja meg a 15 százalékot.

HIVATALOS AKCIÓK

A sikerben nem kis szerepet játszott, hogy az amerikai szakmai szövetségek az USA kereskedelmi főmegbizottjához fordultak. A hivatal a kalózkodás témáját felvette a kétoldalú amerikai—japán kereskedelmi tárgyalások napirendjébe. Az amerikai kereskedelmi hatóságok megfenyegették Japánt: amennyiben Tokió nem tesz gyors és hathatós intézkedéseket a másolóüzemek bezárására, az illegális másolók bírósági elítélésére, az USA felemeli a szigetországból származó szórakoztató-elektronikai termékekre kivetett vámokat. A fenyegetés nem maradt hatástalan. Ma a japán eredetű illegális másolatok „csak" évi 300 millió dolláros kárt okoznak az amerikai szórakoztatóiparnak.

Néhány esztendővel ezelőtt Szingapúrt is a kalózmásolási tevékenység hazájaként tartották nyilván. Az USA szigorú szankciókat helyezett kilátásba a Szingapúrból származó áruözön megállítására, amennyiben a szigetállam nem szünteti meg azonnal a hamisítópiac tevékenységét. Szingapúr számára az USA-ba irányuló kivitel létfontosságú, ezért a hatóságok igen gyorsan cselekedtek; 1989-ben a legális video- és audioműsorok eladásából az amerikai gyártók 465 millió dollár bevételre tettek szert, s számításaik szerint a piacon lévő termékeknek már csak 5 százaléka illegális másolat. Hasonló akciók voltak az illetékes amerikai hatóságok részéről Thaiföldön és Indonéziában.

LEFÜLELÉSEK

Külön és egyre népszerűbb „műfaj"az illegális másolásban és terjesztésben a számítógépprogram. Az IBM és a Texas Instruments jelentős összeget költ a programok másolóinak felderítésére mind a külföldi vállalatok, mind pedig a magánszemélyek körében. A nyolcvanas évek második felében az IBM több száz millió dollárt „vasalt be"a Hitachitól és a Fujitsutól, a Texas Instruments pedig majd 700 millió dollárt préselt ki kilenc japán és dél-koreai cégből illegális másolás, gyártás és felhasználás miatt.

Az évi 1,7 milliárd dolláros forgalmat lebonyolító Lotus Development Corporation évi 100 millió dollárt fordít új szoftverek kifejlesztésére. Nemrégiben a cég nyomozói az olasz Montedisonnál tartottak rajtaütésszerű vizsgálatot, s az eredmény nem is maradt el: az óriásvállalat a Lotus-programokat engedély nélkül, kalóz módon másolja és alkalmazza.

Az amerikai gyógyszergyártó vállalatok szakmai szövetségének adatai szerint egy-egy teljesen új gyógyszer kikisérletezése 12 esztendőig tart, s annak kutatási és fejlesztési költségei meghaladják a 200 millió dollárt. Érthető tehát, hogy az amerikai gyógyszergyártók igencsak érzékenyek termékeik engedély nélküli lemásolására és forgalmazására. Nem különösebben nehéz feladat az illegális versenytársaknak egy-egy új, készülő gyógyszer összetételének a megszerzése, hiszen az engedélyeztető gyógyszergyárnak az új termékről igen részletes leírást kell adni az engedélyező hatóság számára. S a cégtitkok menet közben sok esetben kiszivárognak.

A fejlődő országok többségében a gyógyszerek nem élveznek védettséget, ezért ott legális a kalózkodás. Persze a fejlődő országok többségének nincs olyan gyógyszeripara, amely képes volna másolatok készítésére. Spanyolországban viszont minden feltétel adott a márkás gyógyszerek lekoppintására. A dél-európai ország gyógyszeripari termékeit ráadásul olyan fejlődő államokba exportálja, ahol semmiféle márkavédelem, vagy kalózellenes fellépés nincsen.

G. GY.—Sz.P.

ZZEN A KÖRBE!

NÉZZEN A TÜKÖRBE!

NEZT LÁTJÁK A BEOSZTOTTJAI IS?

pet rajzolunk Önnek arról, hogyan vélekedik a vállalat
ől a vállalati kollektíva!

ről, mint csapatról 40-féle strukturált leírást adunk.

cképet készítünk a vállalat menedzsereiről, ahogy
elyi közvélemény látja.

kitölt egy speciális kérdőívet, megrajzoljuk vezetői
pét. Beosztottjai is így látják Önt?

HOGYAN LÁTJA ÖN?

nikus cége irányítása?

vezett a vezetés?

eningjeinken a világ legkorszerűbb irányítási
sajátítják el az Ön menedzserei!

SŐT:
EHETNEK AZ
ORSZÁG
LKÉSZÜLTEBB
NEDZSEREI,

zserközvetítő
ításunkat is igénybe

® ECONOMIX
Karrier és Menedzsment Stúdió
dr. Márton József igazgató
ECONOMIX RT.
Budapest, Fővám tér 8. 1093
Telefon: 117-9433, 117-0721
Telefax: 117-0327

Hsz.: 833

odai szobánkban,
el.
eszközére.
fax, telex, gépíró-
ő) cég részére
után újabb
ek is.
kban üzleti utazói,

PANNONIA HOTEL INTERNATIONAL WIEN
★★★★

„Már csak 29 nap a nyitásig"

KATALÓGUSCÉGEK HÁBORÚJA

91. 7. 17.

Kincset érő címlisták

Az Egyesült Államokba látogató európai mindig elcsodálkozik, milyen fejlett és elterjedt vásárlási forma az óceán túlsó partján *a katalógus utáni rendelés és házhoz szállítás.* A bérlők és lakástulajdonosok postaládáját naponta *szinte csurig megtöltik a katalógus-áruház- és csomagküldő cégek csábító ajánlatai.* A színes katalógusokban kínált hatalmas áruválasztéknak, a kedvező áraknak és a karosszékből való kényelmes vásárlási lehetőségnek *kevesen tudnak ellenállni.* A felmérések tanúsága szerint az áruházak és a szakboltok felkeresése helyett mind többen veszik igénybe a katalóguscégektől és a teleáruházaktól való rendelést. *Tavaly az amerikai katalógus-áruházak 34 milliárd dolláros forgalmat bonyolítottak le, s a rendelt áruk, a kívánt színben, minőségben és méretben az esetek 99 százalékában néhány nap alatt eljutottak postán a vásárlókhoz.*

EURÓPAI NEHÉZSÉGEK

Kontinensünk nyugati részén a katalógus-áruházak éves forgalma megközelíti a 30 milliárd dollárt, *működésük azonban sokkal nehezebb és bonyolultabb, mint amerikai versenytársaiké.* Míg az Egyesült Államok 50 szövetségi állama *egységes piacot* alkot, Nyugat-Európában, az egyes országokban *eltérőek a szokások, a gazdasági körülmények, a számítógépes és szállítási infrastruktúra fejlettsége, valamint a vásárlók ízlése.* Nem könnyű egy páneurópai katalógusáruház-láncot kialakítani, hiszen míg *Nagy-Britanniában* a módosabb polgárok szívesen vásárolnak katalógus után, *Olaszországban* szinte ismeretlen ez az értékesítési forma. Nehezíti az össz-európai katalógusáruház-rendszer kialakítását *az egyes országok adórendszerének eltérése, valamint a címlisták adásvételének tilalma.*

Az USA-ban egy-egy vállalat szinte *legnagyobb kincse* ügyfeleinek részletes címlistája. A listákat csak igen nagy összegekért hajlandó különböző bontásban — életkor, éves jövedelem stb. — eladni, hiszen a címek tulajdonosai *új vásárlóréteghez* jutnak. A vezető amerikai katalógus-áruházak évente *dollármilliókért vásárolnak címlistákat különböző cégektől* és szervezetektől (bankok, biztosítók, hitelkártya-vállalatok, szakmai szövetségek stb.), de az eladási statisztikák tanúsága szerint ezek a kiadások *busásan megtérülnek.*

KI KIT VESZ MEG?

Európában több tucat katalógusáruház-cég működik, az iparág császárai azonban a német vállalatok. Közülük a legnagyobb az *Otto Versand,* amely 1990-ben 18 százalékkal növelte eladásait, s forgalma elérte a 10 milliárd dollárt. Méreteire jellemző, hogy 1982-ben bekebelezte a híres chicagói *Spiegel* céget, nemrégiben pedig közös katalógus-áruházat hozott létre a japán *Sumitomóval.* Emellett az utóbbi években 12 európai országból 25 katalógusvállalatot „szippantott be". Legújabb skalpja az *angol Grattan* cég, amelyet 290 millió dollárért vásárolt meg. A szigetország második legnagyobb katalóguscégének, a *Littlewoodsnak* a megvásárlásáért ádáz küzdelmet folytat az *Otto Versand* legnagyobb hazai versenytársával, a nálunk is jól ismert *Quellevel.*

ÉS KELETEN?

Az európai katalógus-áruházak piaci részesedési háborúja rövid időn belül Kelet-Európára is kiterjed. Bár a volt szocialista országokban a kedvezőtlen gazdasági helyzet miatt jelenleg *viszonylag alacsony a fizetőképes kereslet,* hosszabb távon a fogyasztói társadalom kibontakozásának jó esélyei vannak. A Quelle és a többiek már most igyekeznek megtelepedni a térség piacán, *így van idejük felkészülni a forgalom bővülésére.* Arról nem is szólva, hogy élvezhetik az elsőknek „járó" extraprofitot, s egyúttal *megnehezítik* a helyi katalógusáruház-láncok kialakulását.

(— asz)

LORD PALUMBO KEZE

Műemlékké … a „magyar …

Stanley Levinson jelentése:

Műemlékké kívánják nyilvání… lakások együttesét, amelyeket eg… tervezett, és hozott létre, a fővá… negyedében. Goldfinger Ernőről v… Angliában és 1987-ben hunyt el. A … Palumbo, a rendkívül befolyásos … deményezte, aki úgy véli, hogy G… teles, és értékes hozzájárulást tett … sához a brit szigetországban. Egyéb… elő, hogy a második világháború u… lamelyikét műemlékké nyilvánítsák… deményezi, hogy a magyar származá… lakását, amely Hampsteadban van, … emlékké.

irat fizetek
getlenül múlt
estményekért,
ill. faliórá-
orokért, bie-
orok előny-
n: 251-8986.

cikkeit, ha-
szekrényoro-
árakat, kony-
Mindent ve-
272. (62 764/

Padlószőnyeg
utáni értéke-
lkozó üzle-
nk. Jelent-
72/71-921.

n vásárolok
at, szőnye-
t, hagyaté-
, 141-7607.

N esztergá-
at 65 g-os,
anyag gép.
5 egész nap:
2131 Göd,
54 459/2K)

21-én

óra

óra

óra

óra

óra

óra

venni.

szövetkezeti lakásomat 1 helyiséggel nagyobbra, hasonló XI. ker.-i vagy belterületi tanácsi lakásra. Tel.: 138-4621, megjelenéstől 1 hétig. (64 907/1K)

OTTHON BIZTOSÍTÁS

36 nm-es, Pest környéki házamat, 200 n.-öles telekkel, elcserélem Pest környéki vagy budapesti komfortos, gázfűtéses lakásra. „Zöldövezet EH 65 021/1K" jeligére, a Hírlapkiadóba.

300 vidéki ház és tanya közül választhatja ki az önnek megfelelőt egy kisebb pesti, tanácsi lakásért cserébe magánszemélytől. Takács István, 1223 Sudár u. 5. (64 756/1K)

II. kerületben vagy a Belvárosban 2-3 szobás, telefonos lakást vennék. Tel. este: 116-3369. (65 070/1K)

INGATLAN

—5 fok differenciával, csodálatos panorámával a festői Dunakanyarban, a Vöröskő út tetején, végig betonúton, 96 nm-es, háromszintes üdülő, téliesíthető, teljes berendezéssel eladó. Irányár: 4 450 000 Ft. Tel.: 165-8623.

Eladó III. ker., Saroglya úti 387 n.-öl panorámás hétvégi telek, 30 nm-es kőházzal, villany, fúrt kút van. Irányár: 1 900 000 Ft. Tel.: 127-3168. (65 043/2K)

34 nm-es, tehermentes öröklakás eladó. Irányár: 1 100 000. Érdeklődni: Fityus László, Gödöllő, Kossuth 62. IV. 14. Tel.: 06-28/20-508 este. (65 047/1K)

Buda belvárosában iroda, lakás céljára, 72 nm-es, telefonos öröklakás eladó. Irányár: 80 ezer/nm. Tel.: 201-6176. (65 052/1K)

Vennék egyszobás kis lakást, komfort nélkül, lakottan is. „Készpénzzel fizetek EH 65 082/1K" jeligére, a Hírlapkiadóba.

Szentendrén, a Papszigetnél társasnyaralóban garzon áron alul eladó. 122-1220, 121-2472. (64 712/2K)

Árpád hídnál eladó egy 59 nm-es, telefonos, nem panel öröklakás. Érdeklődés a 188-7797-es telefonon. (65 015/1K)

2 szobás, összkomfortos öröklakás eladó Óbudán, a Bécsi út és Váradi utca sarkán. Érdeklődni lehet: napközben 17 óra után a 187-0723 telefonon. (64 974/1K)

Alsóörsön, vízparthoz nagyon közel, a Lóky utcában 315 n.-öl üdülőtelek sürgősen eladó. Irányár: 4500 Ft/n.-öl. Érdeklődni a 06-60/13-240 és a 161-0689-es számon lehet. (64 989/2K)

Tel.: 186-4865. (61 799/8K)

Eladó Budapest XXII. ker., Huszár u. 21. sz. alatt, 3 szoba összkomfortos családi ház + 2x1 szoba-konyha lakottan. Lakótelepi tanácsit beszámítok. Sürgős. (64 421/2K)

Pusztaszeri úti, kertre nézős, 95 nm-es luxuslakás eladó. Kertre nyíló terasz, márványburkolatok, padlófűtés, garázs + tároló. Tel.: 168-8345 munkaidőben, 155-4822 üzenetrögzítő. (64 435/1K)

Kedvező feltételekkel 30, 45, 54 nm-es lakások most induló társasházban, X. ker., Mongol utcában leköthetők. Tel.: 8—16-ig 160-2657, 16—08-ig 164-0616. (64 568/3K)

Pestlőrincen új sorházi és társasházi lakás eladó. Érdeklődni: XVIII., Ságvári u. 10., kizárólag hétfő, szerda: 14—16.30-ig. (64 569/3K)

SZOLGÁLTATÁS

Duguláselhárítás! Csatornatisztítás, zsírtalanítás, garanciával. 137-9314, 128-5917. (60 249/40K)

Redőny-, reluxakészítés, forgóablakra is. 160-3268. (60 372/13K)

Duguláselhárítás, csatornatisztítás zsírtalanítással, hét végén is. 149-5501. (64 281/7K)

Reluxa, redőny, vidékre is, közületeknek is. Express-garanciával. 201-0839. (62 898)

Charme
ESKÜVŐI
RUHAKÖLCSÖNZŐ
BUDAPEST VIII.,
Kiss József u. 13.

Szobafestést (kisebb helyiséget is) azonnali kezdéssel vállalok. 141-3233. (62 671/4K)

VEGYES

MAGÁNVÁLLALKOZÓK VAGYONBIZTOSÍTÁSA

Viszonteladók, feldolgozók, figyelem! Amerikai tulajdonú, kizárólag import árut értékesítő nagykereskedés kínál: méterárut, elasztikus csipkét, egyedi gombokat, zippzárakat, bizsut, játékot, üvegárut, edényeket és sok mást. Star Trading Kft. XIII. ker., Hegedűs Gy. u. 64—66. Nyitva tartás: 8—16 óráig. Telefon: 120-0570. (61 251/6K)

váló. Telefon: 164-3890. raktárnak, irodának ki- (64 908/1K)

Luxuskivitelű üdülőjog eladó Hajdúszoboszlón. Érdeklődni lehet: 06/28-70-495-ös telefonszámon (Preszter). Levélcím: 2142 Nagytarcsa, Petőfi u. 42. (64 917/1K)

Szobafestő szakmunkásokat felveszek. 157-5581. (65 036/1K)

Családias körülmények között, orvosi felügyelet mellett idős néni gondozását vállalom. „Gondoskodás EH 65 050/2K" jeligére, a Hírlapkiadóba.

UTAZÁS

Olcsó üdülési lehetőség a Duna mellett! Horány, Dunasor 8. 06/26-23-246. (65 054/3K)

Erdélyi körút 5 nap aug. 7-től 5480 Ft. Quitt, 117-0133/380. (65 083/1K)

Marosvásárhely, Kolozsvár 980 Ft, Sepsiszentgyörgy 1180 Ft autóbusszal. Quitt, 117-0133/380. (65 084/3K)

Magyarország legkedvezőbb isztambuli ára: 6 nap autóbusszal, szállodában, reggelivel, csak egy csoport részére július 23—28-ig 5900 Ft+5 DEM/fő. Capitaly Travel, 1077 Budapest, Dohány u. 22. (Metró Klub). Tel.: 122-0684. (64 714/2K)

SKÁLA TRADE RT

BUDAPEST

BARKÁCSOLÓK - ÉPÍTKEZŐK FIGYELMÉBE

- csaphornyos parketták
  1 m², 1340 Ft helyett **1000 Ft**
- parketta falléc
  1 m², 88 Ft helyett **60 Ft**
- szalagparketta
  1 m², 1680 Ft helyett **1300 Ft**

A SKÁLA BUDAPEST NAGYÁRUHÁZ BÚTOROSZTÁLYÁN

Most engedményes áron,

amíg a készlet tart!

Y&R

EH. 91. aug. 3.

Ital, cigaretta, ékszer — adó nélkül

Shannoné az ötlet, Honolulué a rekord

Mindenki szereti az előnyös és kedvezményes vásárlási lehetőségeket. *Különösen így van ez utazás közben, amikor a turisták vagy a hivatalos ügyekben utazók — néhány dollár spórolás reményében — olyan dolgokat is megvásárolnak, amelyeket egyébként eszük ágában sem lett volna megvenni.* Erre *a vásárlás-lélektani tényezőre* épített és épít a ma már az egész világot behálózó vám- és adómentes üzletek „iparága".

A történet még akkor kezdődött, amikor az Európa—Amerika útvonalat a repülőgépek nem tudták egyhuzamban repülni, s az Atlanti-óceán átszelése előtt még egy utolsó tankolásra volt szükségük. A transzkontinentális járatok — mindkét irányban — az írországi *Shannon* repülőterén vettek fel üzemanyagot. Hogy a kényszerű várakozási idő ne teljék unalmasan az utasok számára, *a helyi kereskedők a repülőtéren adómentes boltokat nyitottak, ahol kezdetben csak italt, cigarettát és kozmetikai cikkeket lehetett vásárolni.* Így vált Shannon egy ideig a repülőgép-utasok „paradicsomává", az egyik legforgalmasabb nemzetközi bevásárlóközponttá.

Shannon példáját hamarosan követték a világ nemzetközi repülőterei és hajókikötői, sok államban pedig a közúti határátkelőhelyek. Napjainkban a vám- és adómentes kereskedelem a szárazföldi, a vízi és a légi határállomásokon valóságos iparággá lett, amely évről évre igen dinamikusan növeli forgalmát.

A tax és duty free (adó- és vámmentes) üzletekben a shannoni „hőskor" óta igencsak kibővült a választék. Tavaly a világon mintegy 2500 vám- és adómentes bolt, valamint áruház működött, ezek forgalma 13,5 milliárd dollár volt. A forgalom 40 százaléka a repülőtéri boltok eladásaiból származik, a többi bevétel „színhelye" pedig a repülőgépek fedélzete, a tengeri kikötők, az amerikai hadsereg külföldi vámmentes üzletei, valamint az úgynevezett adómentes hajók. (Néhány országban a törvény tiltja a vám- és adómentes értékesítést. Azok a „szerencsés" államok, amelyek viszont tengerparttal rendelkeznek, könnyen áthidalják ezt a tilalmat. Kirándulóhajókat a kereskedők felpakolnak vámmentes áruval, a hajók kifutnak a nemzetközi vizekre, s ott már nincs akadálya az árusításnak és a vásárlásnak. Néhány óra elteltével a hajók befutnak a kikötőbe, hogy újabb fordulót bonyolítsanak le.)

A gyakorlott utazók szinte „betéve" tudják, hogy *a cigaretta, a fényképezőgép vagy a márkás kölni melyik repülőtéren a legolcsóbb, hol érdemes aranyat vagy számítógépet vásárolni.* Sok hivatalos utazó úgy intézi átszállását, hogy „véletlenül" az általa „jónak" tartott repülőtéren kelljen néhány órát várakoznia. A legnagyobb forgalmat a honolului repülőtér vámmentes boltjai bonyolítják le. Tavaly félmilliárd dollár értékű árucikk talált ott gazdára, elsősorban a japán turisták vásároltak, akik — a helyi lakosság véleménye szerint — a repülőteret *bazárnak* tekintik. Érdemes megjegyezni, hogy a hawaii főváros légikikötője légi forgalom szempontjából csak a világ *ötvenedik* legforgalmasabb reptere. Európában a listavezető a *londoni Heathrow repülőtér,* ahol 1990-ben 240 millió dollárért adtak el vám- és adómentes árukat. Valamivel kisebb áruforgalmat bonyolít le a *frankfurti,* az *amszterdami,* a *párizsi* és a *koppenhágai* repülőtér.

Az egyes adó- és vámmentes üzletek árai között sok esetben 100 százalék különbség is van. S hogy mi a jó üzlet, az nemcsak az ártól függ, hanem attól is, hogy *az utas hazájában milyen mértékű vámot vetnek ki az értékesebb vagy nagyobb mennyiségű termékekre.*

Számos repülőtéren, közúti határátkelőhelyen és nemzetközi tengeri kikötőben a jól ismert helyi áruházak nyitnak adó- és vámmentes „kirendeltségeket". Az üzlethelyiségeket a repülőtéri hatóságtól lehet kibérelni, s az árusításhoz sokféle engedély megszerzésére van szükség. De a sok utánajárás kifizetődő a kereskedőknek, mert a statisztikák szerint a világ kereskedelmi hálózatai közül a vám- és adómentes boltok bonyolítják le a legnagyobb egy négyzetméterre jutó forgalmat.

A következő esztendőkben a kelet-európai országok arra számíthatnak, hogy jelentősen megnövekszik majd a vám- és adómentes boltjaik forgalma. Ennek egyrészről az az oka, hogy egyre növekszik a térségbe látogató üzletemberek és turisták száma. *Másrészről viszont a Közös Piac 1992 után meg kívánja szüntetni a tagországokban ezt a kedvezményes vásárlási lehetőséget.* Az egységes piac ugyanis nem ismer „kegyelmet", ha adózásról és vámokról van szó. A közös piaci tagállamok érdekelt kereskedői *tiltakoznak Brüsszelnél,* s igyekeznek meggyőzni a kormányokat, valamint a brüsszeli bizottságot, hogy a vám- és adómentes vásárlás *fontos része az európai életmódnak.* S számukra az sem utolsó szempont, hogy a közös piaci tagországokban bonyolódik le a világ adó- és vámmentes kiskereskedelmi forgalmának mintegy fele...

— asz —

176 ÉVE INDULT SZENT ILONÁRA

Napóleonnak nem Fulton gőzha

— Százhetvenhat esztendővel ezelőtt, 1815 júliusában szállt a császárságról másodszor is lemondani kényszerült *Napóleon* a Bellerophon nevű angol hadihajóra, hogy egy angol kikötőben a Northumberlandra átszállva október 15-én kikössön Szent Ilona szigetén.

A XVIII. század végén a Szajnán közlekedő vízi batárt a párizsiak Corbelliardnak hívták, mivel Corbeil volt az utolsó állomása. Négy ló vontatta, a viteldíj fejenként hét sou volt. Ezen a batáron érkezett Korzikáról 1784. október 21-én a 15 éves Napóleon („Napoleone de Buonaparte úr") négy társával együtt a fővárosba, miután felvételt nyertek a párizsi Akadémiára.

Ugyancsak jó szolgálatot tett a hajó Napóleonnak, amikor Egyiptomból *Nelson* őrködő fregattjait kijátszva visszavitorlázott francia földre és akkor is, amikor 1815. februárjának utolsó napjaiban — *Cambell* ezredes távollétét kihasználva — Elba szigetéről visszatért a francia szárazföldre. (Ez persze nem tartotta vissza a derék Cambellt attól, hogy később ki ne jelentse: *„Tehetség dolgában Napóleon szerintem nem állt magasabb szinten egy alprefektusnál.")*

A gőzhajóról Napóleon — és ezt alighanem később keservesen megbánta — nem akart tudomást venni.

1803. júniusában ugyanis a Journal des Débats-ban cikk jelent meg arról, hogy „...fényes sikerrel próbáltak ki egy új találmányt. Feltalálója elindította hajóját, amelyet kerekek hajtottak, akár egy kocsit. Ez a sokat ígérő gépezet az amerikai Fulton úrnak, a híres feltalálónak a műve". (Fulton akkor már híres volt, miután 1801-ben tengeralattjáróját, a Nautilust bemutatta Brestben.)

Napóleon azonban, jóllehet Anglia elözönlésére készült és hatalmas sereget vont össze a boulogne-i partoknál, *nem ismerte fel a gőzhajó hadászati jelentőségét.* Lekicsinylően jelentette ki: „...minden fővárosban egy csomó kalandor nyüzsög. Ezek részben sarlatánok, részben szélhámosok: ez az amerikai se más; ne is halljak róla többet." Mire azután mégis meggondolta magát, már késő volt: Fulton az *amerikaiaknak adta el a találmányait!*

Miközben a Bellerophon az angol partok felé tartott, a szövetségesek lázas tanácskozásokat folytattak arról, hogy *mi legyen Napóleon sorsa.* A brit kormány arra mégsem vállalkozott, hogy kiszolgáltassa őt a *Bourbonoknak.*

Blücher, a Napóleon által többször is megvert porosz marsall kivégzést javasolt, de XVIII. Lajos polgárháborútól tartott erre az esetre.

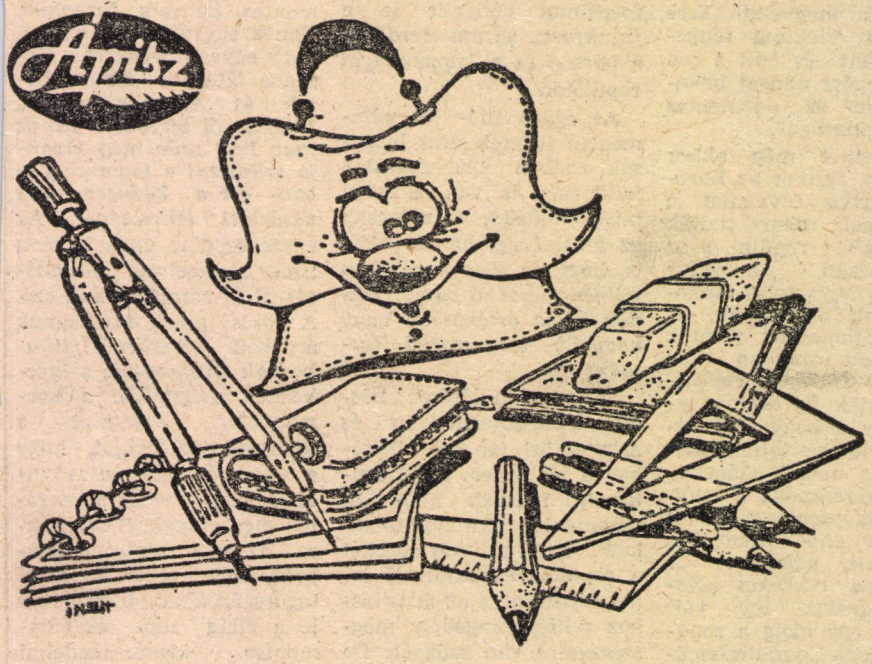
Végül is a brit kormány döntött úgy, hogy elzárat „ezt az egyént" (this fellow), de nem Angliában, hanem egy szigeten, ahol később majd „a sírja is domborulna". Több javaslat is elhangzott a Bécsi Kongresszuson: Mauritius, Santa-Lucia és Trinidad. Egyiket sem fogadták el. Végül Szent Ilona mellett döntöttek. *A sziget nem Anglia, hanem az Indiai Társaság tulajdona volt.*

Iskolaszezon az Ápisznál

Augusztus 1-jétől szeptember 1-jéig minden iskolaszezoni árucikk

20%-kal olcsóbban vásárolható meg

az Ápisz-boltokban.

Ne halassza el a kedvező alkalmat!
Füzetek, táskák, tolltartók és minden más iskolai cikk augusztusban engedményes áron kapható.
Keresse fel üzleteinket, hívja vevőszolgálatunkat a 117-9999-es telefonszámon!

3 szobás lakás eladó. Budapest XII., Kléh u. 4. IV/14. (67 708/3K)

Bp. centrumtól 25 km-re, Szigethalmon 814 nm, belterületi telek eladó. Víz, villany van. Gáz a kapu előtt. Tel.: 180-6030 — üzenetrögzítő. (67 760/3K)

SZOLGÁLTATÁS

Parkettásmunkát vállalok. 142-9668. (64 918/1K)

Lakásfelújítást, kőművesmunkákat azonnalra vállalunk. 120-2179. (67 853/1K)

VEGYES

Tapétázó, festő, mázolókat felveszek. Tel.: 173-5427. (66 532/3K)

Pótvizsga-előkészítő matematika, fizika: 165-9749, 185-2698, 160-1543. (58 598/17K)

Bérelnék üzletet, üzletrészt forgalmas helyen, cipőkereskedés részére. (Rákóczi út, Teréz krt. stb.) Telefon: 182-2756, este. (67 704)

Labrador Retriever kiskutyák, törzskönyvvel, győztes angol és osztrák vérvonalú szülőktől eladók. Érdeklődni, Szőreg, Iskola u. 11. (67 705)

Olcsón eladó ezüstszürke törpe uszkár szuka kölyök. Tel.: 114-2188. (67 703)

Kiskunlacháza Nagyközség Polgármesteri Hivatal üzemeltetőt keres az újonnan épült kultúrcentrumban levő, 300 férőhelyes, légkondicionált mozijára. Érdeklődni lehet minden munkanapon 8-tól 16 óráig a polgármesteri hivatalban. Cím: Kiskunlacháza, Kossuth tér 1. Telefon: 131, 137. Telex: 22-3631. (66 009/1H)

Ácsmunkát, tetőtérbeépítést, faburkolatok készítését, épületfelújítást azonnali kezdéssel, anyagbeszerzéssel vállalok! 06-(27)-13-760. (66 385/2K)

Olcsó üdülés a Duna mellett, teljes ellátással! Horány, Dunasor 8. 06-26-25-246. (67 136/3K)

Budapest egyik legforgalmasabb pontján (Rákóczi téren) 140 nm-es, száraz pincehelyiség bérleti jogát átadjuk, 1 500 000 forintért, vagy elcseréljük budapesti mini garzonra. Érdeklődni: 111-0246, Figler Gábornál. Levélpressz. (67 345/2K)

Vállalkozásának finanszírozását kft. keretén belül segíti a Semper Kft. 129-7285. (67 387/10K)

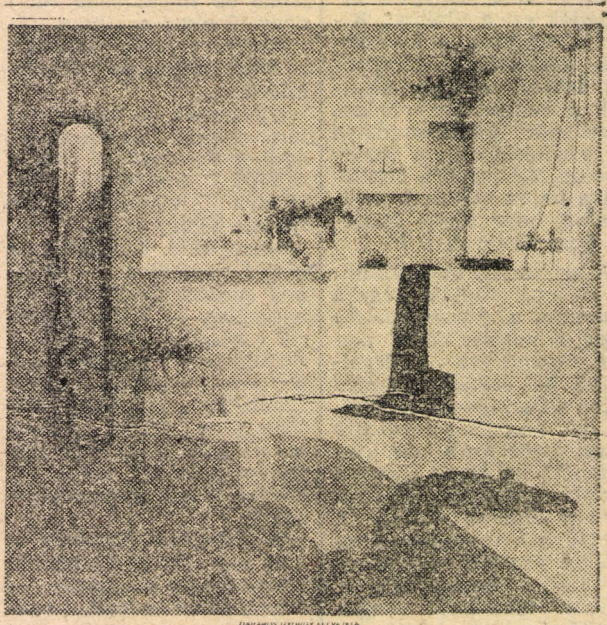
A Vácszentlászlói Zöldmező Mgtsz Budapest VII., Klauzál tér 10. szám alatti földszintes, utcára nyíló, 33 nm-es, telefonos

irodahelyisége kiadó

Érdeklődni lehet munkaidő alatt, a (28)-20-443-as telefonon, Magyar István főkönyvelőnél.

ÁRA 148 FT AZ OTTHON KÜLÖNSZÁMA

fürdőszobák

KÁD KILÁTÁSSAL ● MOSDÁS SZTEREÓBAN
TERMÉSZET TESTKÖZELBEN ● MÁRVÁNYPARKETTA ● JACUZZI
Ó, AZOK A CSODÁLATOS CSAPOK! ● TETŐTÉRI FÜRDŐSZOBÁK
LEGYEZŐTÜKÖR ● KALITKÁBA ZÁRT FÉNY

K+F AZ USA-BAN

SOVÁNYABB TEHENEK ÉVEI?

Az Egyesült Államokban az elmúlt évtizedben megkétszereződtek a K+F-kiadások, amelyek jelentős részét a hadiiparban használtak fel. Az előrejelzések azonban arról tanúskodnak, hogy a „soványabb tehenek" évei jönnek: érezhetően csökken majd a kutatásra és fejlesztésre fordított kiadások növekedése.

A Battelle Memorial Institute adatai szerint 1991-ben az Egyesült Államokban 155,2 milliárd dollárt fordítanak kutatásra és fejlesztésre. Reálértékben ez mindössze 1 százalékos növekedés 1990-hez képest és jócskán elmarad a nyolcvanas évek évi 10—14 százalékos növekedésétől.

A Battelle véleménye szerint az alacsony növekedés korántsem meglepő. Egyrészről a költségvetés folyamatosan növekvő hiánya (az idei pénzügyi évben „jó esetben" 300 milliárd dollár körül), másrészről a tavaly még „lopakodó", az idén viszont már érvényesülő recesszió szab gátat a K+F-kiadások dinamikus bővítésének.

Az amerikai vállalatok az idén 75,9 milliárd dollárt fordítanak kutatásra és termékfejlesztésre, 2,2 százalékkal többet, mint 1989-ben. Érdemes megjegyezni, hogy a vállalati szféra 48,9 százalékot képvisel az ország teljes K+F-kiadásában. A költségvetés részaránya 46,5 százalék, az egyetemeké 3, más, a nem nyereségorientált intézményeké pedig 1,6 százalék.

Az amerikai cégek gazdasági eredményei 1990-ben nem voltak túl rózsásak, s nem sokkal kedvezőbbek az idei kilátások sem. Ilyen körülmények közepette érthető, hogy a vállalatok minden dollárt „megfognak", s az általános takarékosság alól nem kivétel a K+F-tevékenység sem.

A Dow Chemical például az idén mindössze 1 százalékkal növeli K+F-kiadásait, amelyek összege odahaza nem haladja majd meg a 650 millió dollárt. (Tavaly az előző évhez képest 25 százalékkal növekedtek a Dow kutatási és fejlesztési kiadásai! Ezt azzal magyarázzák, hogy a vállalat kiemelkedő nyereséget ért el 1988-ban és 1989-ben.)

A gazdasági tevékenység lassulása ellenére az amerikai vállalatok többsége a termékfejlesztésre összpontosítja K+F-kiadásait. A termékek folyamatos fejlesztése, korszerűsítése ugyanis még a recessziós időkben is előny a világpiacon. Ugyancsak ezzel magyarázható, hogy az amerikai nagyvállalatok folytatják anyagi és szellemi erőfeszítéseik koncentrálását az új termelési eljárások kifejlesztésére, illetve tökéletesítésére. A Battelle Intézet szerint 1991-ben a vállalati K+F-kiadások többsége az elektronikai, a távközlési és a csúcstechnikát megtestesítő gépipari ágazatba áramlik.

A világ egyik vezető szerszámgépgyára, a Cincinnati Milacron például jelentősen megnyirbálta az alapkutatásokra fordított kiadásokat. K+F-tevékenységét és kiadásait a következő években rövid távú célokra kívánja fordítani, nevezetesen arra, hogy megőrizze termékei részesedését a bel- és külföldi piacokon. Ez az amerikai vállalatokra ma általában jellemző.

Az Egyesült Államok kormánya, illetve a költségvetés 1991-ben 72,2 milliárd dollárt juttat a vállalatoknak, az egyetemeknek, valamint az állami és a magán-kutatóintézeteknek feljesztésre és kutatásra. Ez az összeg 4,3 százalékkal haladja meg a tavalyit. A központi támogatások nagyobbik része a katonai jellegű kutatások és fejlesztések finanszírozására szolgál. Mindezek mellett az idén markánsan csökken a költségvetési K+F-juttatásokon belül a katonai szektor részaránya. A költségvetés által finanszírozott kutatási és fejlesztési tevékenységben a katonai célú „munkálatok" aránya 1990-ben 58,4 százalék volt, az idén ez 56,8 százalékra csökken.

A katonai célú és jellegű kutatások és fejlesztések eredményei meglehetősen gyorsan jelennek meg a polgári termelésben, s az új eredmények rövid időn belül a civil fogyasztóktól, valamint a külpiacokról is profitot „hoznak". Ennek az is az oka, hogy az USA-ban meglehetősen kevés a csak katonai célra termelő vállalat; a cégek többségénél párhuzamosan folyik a polgári és a katonai termelés. Jó példa erre a repülőgépgyártás, az élelmiszeripar, valamint az elektronikai iparág.

Az idén az amerikai kormány előtérbe helyezi az űrkutatással kapcsolatos fejlesztési tevékenységet. Az „űrágazat" kapja a költségvetési kiadások K+F-részének 12,1 százalékát. (Ez az arány tavaly 10 százalék volt.) Az egészségügyi kutatásokra és fejlesztésekre a 72,2 milliárd dollárból 13,1 százalék jut. Ez valamivel alacsonyabb a tavalyinál. (Az AIDS-kutatásokat külön keretből finanszírozzák.) Figyelemre méltó, hogy csökken az energiaágazat részesedése: tavaly a központi K+F-kiadásokból ez a terület 9,4 százalékkal részesedett, 1991-ben ez az arány 8,8 százalékra csökken.

Noha az Egyesült Államokban lelassult a K+F-tevékenységre fordított kiadások növekedési üteme, nem hagyható figyelmen kívül, hogy erre a célra az amerikai kormány és a vállalatok még mindig többet költenek, mint Japán és Nyugat-Európa együttvéve. Várható, hogy a következő években a K+F-tevékenység finanszírozásában az amerikai vállalatok szerepe és jelentősége tovább növekszik, a költségvetés megahiánya ugyanis legalább az évtized közepéig nem teszi lehetővé a nagyobb állami szerepvállalást.

Az elmúlt évtized az amerikai kutatások és fejlesztések szempontjából aranykor volt. Az új évtized első évének derekán a szakértők többsége szinte bizonyos abban, hogy az ezredfordulóig az USA nem számíthat újabb aranykorra.

GONDA GYÖRGY—SZENTGÁLI PÉTER

TELECOM – FORT
TELECOM – FORT KFT.

SZÍVES FIGYELMÜKBE AJÁNLJA SZOLGÁLTATÁSAIT A TÁVKÖZLÉS TERÜLETÉN

— MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI, TANULMÁNY ÉS KIVITELI TERVEK KÉSZÍTÉSE
— BERUHÁZÁSI FŐVÁLLALKOZÁS
— KIVITELEZÉS
— KONFERENCIASZERVEZÉS
— MŰSZAKI ÚJDONSÁGOK ISMERTETÉSE
  — VSAT
  — POINTEL (KÉTIRÁNYÚ CT 2)
— MARKETING A **BIS STRATEGIC DECISIONS** KÉPVISELETÉBEN
  — CÉLORIENTÁLT TANULMÁNYOK KÉSZÍTÉSE
  — KÉSZ TANULMÁNYOK ELADÁSA

Mobil távközlés Európában
Elektronikus üzenetközvetítés
Műholdas távközlés Európában
Európai távközlési hálózatok és szolgáltatások piaca
Európai távközlési berendezések piaca
Távközlés Kelet-Európában
Elektronikus fogyasztási cikkek
Elektronikus fogyasztási cikkek Kelet-Európában
Nagysebességű GaAs áramkörök

TELECOM-FORT KFT., 1138 BUDAPEST,
PÁRKÁNY U. 44. I. 6. TEL./FAX: 173-1289

Megvételre kínáljuk:

Veszprém, Budapesti út 18. sz. alatti volt dohánykirendeltséget a 8 sz. főútvonal mellett, közművesített, közepes állapotban lévő

előtér, raktár, iroda és szociális helyiségeket,

164 m^2-t.
Irányár: 7 000 000 Ft, azaz Hétmillió forint.
Ajánlatukat írásban az alábbi címre tegyék meg:
Dohányértékesítő és Szolgáltató Közös Vállalat
1520 Bp., Pf. 82.

Hsz.: 16

A vajai *„ALMABUSINESS" KFT.*

felajánlja megvásárlásra,
vegyesvállalat-alapításra, teljes vagy részleges bérbeadásra a 10 360 tonnás

hűtőházát

infrastruktúrával és összes járulékos létesítményeivel együtt. A létesítmény jelenlegi nettó értéke 220 millió forint.

A továbbfejlesztés lehetősége biztosított.

Érdeklődésre további felvilágosítást Bacskai Imre ügyvezető igazgató, illetve Czimbalmos Károly műszaki és termelési igazgató ad a (42) 52-333 telefonon, 73-482-es telexen vagy 4562 Vaja, Rohodi út 2. szám alatti székhelyen.

Hsz.: 12

Gyógyszerpiaci háborúskodás

Tehetetlen óriások

91. okt-10.

A világ vezető gyógyszertárainak üzleti adatai arról tanúskodnak, hogy a nem általuk gyártott generikus készítmények mind nagyobb részesedésre tesznek szert a világ gyógyszerpiacán.

Mi a generikus?

Így nevezik azokat a medicinákat, amelyeket a szabadalmi védettség lejárta után, az eredetivel azonos összetételben bármely gyógyszergyár vagy laboratórium gyárthat. E gyógyszereket nem szabad az eredeti márkanéven forgalmazni, ám az igazi különbség nem az elnevezés, hanem a két szer közötti ár: a generikus gyógyszerek ára általában 30-70 százalékkal alacsonyabb, mint a márkásaké, noha az eredetivel azonos minőségben és összetételben készülnek.

Amikor egy-egy gyógyszer szabadalmi védettsége lejár, az amerikai és a kisebb európai gyógyszergyárak azonnal megjelennek a piacon a másik változattal. Az elmúlt évtizedben elsősorban az Egyesült Államokban kis gyógyszergyárak tucatjait alapították azzal a nem is titkolt céllal, hogy generikus gyógyszereket gyártsanak. Az erre a területre szakosodott cégek és laboratóriumok hatalmas nyereséggel és igen alacsony költségekkel működnek. Az orvosok is mind gyakrabban írják fel receptre a generikus gyógyszereket, a betegbiztosító intézetek pedig időről-időre közzéteszik, hogy közülük melyikre adnak teljes térítést. Jól jellemzi a piac változását az a tény, hogy tavaly az USA-ban 500 millió receptet váltottak ki generikus gyógyszerre, s ez már mintegy 35 százaléka az országban felírt összes recepteknek.

Az idő szava

A világ vezető gyógyszeripari óriás cégei, a Merck, a Johnson and Johnson, a Ciba-Geigy, a Laroche, a Bayer, a Bristol Myers és a többiek gyakorlatilag tehetetlenül szemlélik a generikus gyógyszerek diadalát. A Bolar, a Squibb, a Chase, a Copley, a Trimel és a többi „másológyár" profitja viszont rakétagyorsasággal emelkedik. Óriási előnyt jelent számukra, hogy megtakaríthatják a kutatás, a fejlesztés és a bevezetés költségeit, ők „csak" legyártják a gyógyszereket az eredeti összetételben.

Persze nem kell sajnálni a nagy gyógyszergyárakat sem, eredeti termékeikből ugyanis a szabadalmi védettség ideje alatt igyekeznek az utolsó cent hasznot is kipréselni. Nem véletlen, hogy a generikus gyógyszerek ára olyannyira alacsony, az eredeti készítmények árában ugyanis jócskán beleszámíttatik a márkanév is.

E sajátos piac bővülése arra kényszerítette a neves gyógyszergyárakat, hogy ők is hallgassanak az idők szavára, s ráálljanak a generikus készítmények gyártására. Ez ahhoz a furcsa helyzethez vezet, hogy ma már a világ vezető gyógyszeripari cégei mind nagyobb mennyiségben állítják elő saját méregdrága termékeik olcsóbb változatát. Igaz, eközben százmilliókat költenek új készítmények kifejlesztésére és bevezetésére is.

Az előrejelzések szerint a következő két évben 24 olyan eredeti gyógyszerkészítmény szabadalmi védettsége szűnik meg csak az Egyesült Államokban, amelyekből kiemelkedően sok fogy. Hasonló nagyságban „járnak le" az európai és a japán gyógyszergyárak jól ismert márkái is. Vagyis a gyógyszerháborúskodás heve aligha hagy alább...

(g. gy.)

AHA—AUTOCENTRUM FÉRTHEGY

Tisztelt Vásárlónk!

Vegye igénybe az alábbi kedvező szolgáltatásainkat.

1. **Devizalízing,** devizaszámlával rendelkező jogi személyeknek, igen előnyös feltételekkel.
2. **Forintlízing** (csak promptlízing), melynek keretén belül jelentős kedvezményt nyújtunk.

Lízingszorzó 84—95% között.

Jelenleg több mint 70 személygépkocsi van raktáron.

Forint- és devizaeladás is!

Ne mulassza el a lehetőséget!

Tel.: 113-9262

H1284

5.45 Jó reggelt, Magyarország!
5.50 Falutévé
6.00 A Reggel Közérzeti hírműsor
8.30 Sorstársak Rehabilitációs magazin
8.45 Fűben-fában Természetgyógyászati magazin
8.55 Telis-televideo (ism.)
9.00 Dallas (am. sor.) Az anyaszív
9.50 Lottósorsolás
9.55 Képújság
19.50 Van 5 perce? Dohnányi Ernő: f-moll capriccio
20.00 Körzeti tévéstúdiók műsora
21.05 Ennyi!
22.00 Híradó
22.25 Napzárta előtt...
22.45 A TV2 Filmklubja Rosselini-sorozat Az igazsággép (olasz film 1948 – FF) A komédia egy fényképező masináról és kezelőjéről szól.

SCREENSPORT

Csütörtök délután

14.00 Golf Európából
17.00 Superbike VB
18.00 Golf Európából
19.00 Motorsport Németországból
21.00 Golf Európából
21.30 Rögbi világkupa
22.30 Spanyol futball
7.05 Nyersbőr (ism.)
7.55 Rajzfilmek (ism.)
- Superman
- Scooby Doo és Scrabby Doo

8.40 Mister Ed (ism.)
9.15 Rosszhírű medvék (ism.)
9.40 Maxwell ügynökség (am. sor.) Hasonlóság
10.35 Nyersbőr (am. sor.) Féltékeny seriff
11.25 Mi, tízen (ism.)
11.50 Barney Miller (am. sor.) Jégkorszak

KERAVILL

ÚJ, FELEMELT ÁTVÉTELI ÁRAKKAL SZÍNES
A KERAVILL „Forró drót"ja felvilágosítást ad és

Csütörtök délután

KOSSUTH

14.00 Hírek, időjárás
14.05 Lengyel László: Micsoda év!
14.15 Déryné, Blaha Lujza és a többiek
14.51 Koszewski: A remény
15.00 Hírek, időjárás
15.05 Könyveim – barátaim
16.00 Délutáni Krónika
16.15 A két Lotti Erich Kästner regényének rádióváltozata
16.57 Radioton-korongokról
17.00 Hírek, időjárás
17.05 Cigányféléra
17.35 Szerelmi kettősök operettekből
18.00 Esti Krónika
18.30 Ráadás
19.00 Hírek, időjárás
19.05 Sportvilág
19.15 Láttuk, hallottuk
19.30 Hol volt, hol nem volt...
19.40 A Tekergő együttes játszik
19.50 Hajszálgyökerek Sütő Andrással beszélget Csáky Zoltán
20.00 Hírek, időjárás
20.05 Közvetlen kapcsolat
21.00 Hírek, időjárás
21.05 Mi a titka? Emil Gilelsz művészete
22.00 Késő esti Krónika
22.30 Korkóstoló A középhullámon
23.00 Hírek, időjárás
23.05 Olasz operaest Az URH-adókon
23.00 A BBC késő esti magyar műsora
23.45 Mulgrew Miller dzsessztiója játszik
24.00 Hírek. Időjárás
0.10 Himnusz
0.15 Éjfél után

PETŐFI

14.00 Lelátó
14.30 Nagy nevettetők
15.00 Hírek. Időjárás
15.05 Kapcsoljuk a 22-es stúdiót Somorjai Paula énekel
15.20 Slágerről slágerre
16.00 Találkozás a stúdióban
16.58 Műsorismertetés
17.00 RÁDIÓMA
Benne:
17.00 Hírek, időjárás
17.03 RÁDIÓMA-MAGAZIN
17.50 A–B/CD
18.10 Gordiusz
19.00 Hírek. Időjárás
19.03 A rock gyermekei
19.30 Pop-regiszte
20.00 Garázs
20.30 Kapcsoljuk a 8-as stúdiót A Stúdió 11 játszik
21.00 Hírek. Időjárás
21.03 Daráló
21.33 Budapesti Művészeti Hetek A Malév Interfolk '91 Fesztivál
22.00 A Magyar Rádió Karinthy Színpada Góbéságok
23.00 Hírek. Időjárás
23.03 Sporthíradó
23.10 A magyar rock archívuma Az Omega együttes 1977. augusztus 20-i koncertje a Kisstadionban
24.00 Monteverdi: Magnificat
0.15 Éjfél után A mikrofonnál: Rékai Gábor

BARTÓK

14.02 Cecília Bartoli Rossini-dalhangversenye
15.05 Muzsikus-ábécé Corelli
15.25 Romantikus nyitányok
16.00 Hírek. Időjárás
16.05 Mario Del Monaco operaáriákat énekel
16.30 A kamarazene kedvelőinek
17.44 Tallis-motetták
18.00 V materinskom jazyku
18.20 In limba materna
18.40 Na maternjem jeziku
19.00 Hírek. Időjárás
19.05 In der Muttersprache
19.25 Purcell-fantáziák
19.35 A Berlini Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye
közben:
20.08 „Nem akartam több drótot látni"
21.06 Operakettősök
21.49 Napjaink zenéje
22.50 A Rádiószínház műsora „R"
24.00 Hírek. Időjárás
0.10 Éjszakai dzsesszklub
2.00 Szózat

Péntek délelőtt

KOSSUTH

4.30 Reggeli Krónika
8.00 Hírek. Időjárás
8.05 Hangszemle
8.20 Fűtől fáig

Christy Turlington

Naomi Campbell

Linda Evangelista

REVLONÉK CINDYJE, ESTÉE LAUDER PAULINÁJA

Mostanság szőkét és kék szeműt keresnek

Ha gyenge az üzletmenet — jobban mennek utánuk

Linda Evangelista, Naomi Campbell, Christy Turlington, Cindy Crawford, Tatjana Patitz, Claudia Schiffer és még néhány menő név, amelyet az egész világ ismer a divatlapokból, a patinás cégek hirdetéseiből, a divatbemutatókról. Arcuk, mosolyuk, alakjuk visszaköszön a reklámfilmekből és a divatlapok címoldaláról Rio de Janeirótól Milánón át Prágáig. Ők a kilencvenes évek első felének legismertebb és legfelkapottabb modelljei, akik tonnaszámra hozzák a pénzt megbízóiknak és természetesen saját maguknak.

A szupermodellek különösen akkor keresnek sokat, amikor az egyes országok gazdaságát és a cégeket megcsapja a recesszió szele. Ilyenkor többet kell hirdetésre költeni, s mindent be kell vetni, hogy a vásárlók kinyissák a pénztárcájukat. A szupermodellek valódi sztárok, akikről pletykák keringenek, akik magánéletét filmesek és fotósok hada követi, s akik ugyanolyan sikeresen „adják el" a szappant, mint a szabadidőruhákat.

Az első vonal „kaszál"

Ők kevesen nem panaszkodhatnak munkanélküliségre. Röpködnek a kontinensek között, egyik stúdióból ki, a másikba be, s közben üdék, jól ápoltak, mosolygósak, fiatalok, egyszóval profik a szakmájukban. Linda, Naomi és a többi nagyágyú hatalmas gázsiért dolgozik. A negyvenes években egy első osztályú manöken, modell, napi 25 dollárt keresett, tíz esztendővel ezelőtt pedig napi 5 ezer dollár volt a tarifa. Manapság a szupersztár manökenek 15-25 ezer dollárt is megkeresnek egy nap, éves jövedelmük pedig 2 millió dollár körül mozog. Persze ekkora pénzeket csak az igazán első vonal „kaszál". A második vonal — amelybe mintegy 30 modell tartozik a világon — kénytelen megelégedni évi félmillió dolláros jövedelemmel.

Mindenkinek van egy álma

A divatszakma jól jövedelmez a modelleknek, de mindegyikük álma egy tartós szerződés valamelyik kozmetikai világcéggel. Cindy Crawford 1989-ben négy esztendőre szóló kizárólagossági szerződést írt alá a Revlonnal 4 millió dollárért. Cindy tehát négy éven keresztül köteles a Revlon rendelkezésére állni, más munkát nem vállalhat. A cseh származású Paulina Porizkova több millió dollárért szerződött le az Estée Lauder kozmetikumok reklámozására. Ha bárhol a világon valaki meglátja fényképen az ő arcát, mindenki a Lauder-termékekre gondol, Paulina ugyanis azonosult a céggel. Ez is a célja ezeknek a hosszabb távra szóló szerződéseknek.

Persze csak kevesen olyan szerencsések, mint Cindy és Paulina. A szupermodellek többsége több cégnek dolgozik, s oda megy, ahová hívják. A nagy jövedelem ellenére Naomi Campbell nem igazán elégedett. Ő ugyanis fekete bőrű, s ma a reklámszakmában a szőke, kék szemű hölgyek iránt van elsősorban igény.

Kevés az idő

A rivaldafény, a csillogás, a mesés jövedelmek — meglehetősen kemény és profi munka eredménye. A szupermodellek tündöklése általában 16-tól 28 éves korukig tart, tehát 10-12 év alatt kell egy életre szóló megélhetést teremteniük. Igen nagy a verseny a szakmában, állandóan újabb és újabb fiatal arcok tűnnek fel, akik ugyancsak szeretnének mielőbb bekerülni a „felsőházba".

Időről időre változik a modelldivat, a közönségigény. A hatvanas években az enyhén szólva girhes és csontos Twiggyért bolondult a világ, a hetvenes években az amerikai Cheryl Tiegs testesítette meg a szőke szépségideált, az elmúlt évtized sztárja pedig az ugyancsak amerikai, s ugyancsak szexis Carol Alt volt. A kilencvenes évek első felében csak az számíthat a szakmában sikerre, aki legalább 175 centiméter magas, vékonycsontú, hosszú combú, orra egyenes, ajkai és keblei dúsak. Persze ezek csak a külsőre vonatkozó elvárások, legalább ilyen fontos szempont

Carol Alt

a szakmai profizmus. A modellek, a manökenek „legjobb barátja" a plasztikai sebész, aki kívánság szerint dúsítja a kebleket, pikánssá teszi az orrot és minden „szobrászati" munkát elvégez.

A modellsztárok elengedhetetlen „kellékei" a fogyasztói társadalomnak, a televízió képernyőjén és a divatlapokon keresztül szinte családtagnak számítanak. Népszerűségük csak átmeneti, mert mindig jönnek az újak, a fiatalabbak, a tehetségesebbek. Ezzel együtt nem cserélnék el azt a bizonyos 10-12 éves varázst senkivel: a népszerűség és a nagy jövedelem igencsak hatalmas vonzerő, amely természetesen hatással van a szupermodellek egész életére.

(g. gy.)

RTL

6.00 CHIP's (ism.)
6.45 Transformers (am. sor.)
Szellem a robotban
7.10 Mesék a nagyvilágból
7.35 Kedves Bill nagybácsi (sor.)
8.00 Konfetti – gyerekeknek
• Flintstone kölykök
• Maci Laci
• Scooby Doo
9.20 Klack – játék
10.05 Jetsonék (am. rajzfilm)
10.30 Mr. T. (am. rajzfilmsor.)
11.00 Pókasszony (am. sor.)
12.05 N kapitány (am. rajzfilm)
13.00 Mutánsok (am. rajzfilm)
13.30 Super Mario Brothers (sor.)
14.00 Ragazzi – ifjúsági magazin
14.40 Katts és kutyája (am. sor.)
15.05 Daktari (am. sor.)
Becsvágy
16.05 Az Angyal visszatér (amerikai sor.)
17.00 Forró nyeremény
17.45 Csodálatos évek (am. sor.)
18.10 Újdonságok a moziban
18.45 Híradó. Időjárás
19.20 Houston Knights (am. sor.)
20.15 A tisztelendő úr szemet huny (NSZK filmvígjáték)
22.00 Dall-As – talkshow
23.00 Pussycat szindróma (görög szexfilm)
0.30 Lorna (amerikai szexfilm)
1.55 Pussycat szindróma (ism.)
3.15 Lorna (ism.)
4.35 Argentin nagynéni (izraeli filmvígjáték)
5.35 Power kapitány (am. sor.)

SAT1

4.30 Sport – tenisz
7.30 Jó reggelt a SAT 1-gyel
8.30 Cannon (ism.)
9.30 Gazdasági fórum
10.00 Sport – tenisz összefoglaló
10.45 Sport – tenisz
12.45 Bingo (ism.)
13.20 Fantázia sziget (am. sor.)
14.20 Perry Rhodan (NSZK–olasz–spanyol sci-fi)
15.45 Privát program
16.15 Nyereményjáték – Zapp
16.40 Mancuso, FBI (am. sor.)
17.35 Nyereményjáték
17.45 Három fiú, három lány Hölgyválasz (am. sor.)
18.15 Bingó – játék
18.45 Híradó. Időjárás
18.50 Quadriga – politikai mag.
19.20 Szerencsekerék
20.05 Időjárás
20.15 Az ezüst félhold titka (NSZK–olasz film)
21.45 Hírek, sport
21.55 A profik (ang. krimisor.)
22.50 Bűnös lányok fogadója (NSZK erotikus film)
0.20 Háziasszonyok – riport

1.45 Bűnös lányok fogadója
3.10 Műsorismertetés

Vasárnap

TV1

6.43 Napi műsorajánlat
6.45 Menedzser Magazin (ism.)
7.30 Hagyd aludni a papát!
Tom és Jerry (am. sor)
7.55 Muzzy comes back (ism.)
8.00 „Így szól az Úr!
A Biblia üzenete
8.05 Kávé habbal
8.30 Vasárnapi turmix
Benne:
8.50 Cimbória
11.00 Álljunk meg egy szóra!
11.10 Expo '96
13.13 Napi műsorajánlat
13.15 A Financial Times heti üzleti híradója
13.40 Képújság
13.45 Muzsikál a mozi
Sárdy János-különszám
14.15 Tájak, városok, emberek...
14.45 Klip-percek
15.15 Súlyemelő-világbajnokság
16.00 Van benne valami
16.40 Örömhír
17.00 Walt Disney bemutatja
• Kacsamesék
• Nehéz napok a Földön
• A Csipet-csapat
18.45 Örökségünk
19.00 A HÉT
Benne:
Híradó
20.00 Telesport
20.05 Közlemények
20.15 A kölcsön ára (am. film)
21.40 Targallyak
Emlékműsor október 6-ra
22.15 Csevegés
22.40 Táncmagazin
23.20 Képújság

TV2

Műsorvezető: Lőrincz Gabriella

7.00 Napra-forgó
9.00 Profit
9.20 Kéménymesék
Óvodások filmműsora
9.45 Pik egérke (szovjet rajzfilm)
10.05 Kánon – Vallás és kultúra
10.35 Észbontó
10.55 Nemzetközi kerékpárverseny
12.10 Keménykalap és krumpliorr IV/4. tévéfilm (1974)

Műsorvezető: Sugár Ágnes

14.15 Hírek. Műsorelőzetes Időjárás
1425 SOrSok – magazin
15.25 Amazónia – egy égető kérdés (ang. ismeretterj. f.)
13.35 Hírek. Műsorelőzetes
16.20 Mi történt a jövő héten?
16.30 Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékhelyei VI.

Luciano Pavarotti
(TV2, 19.00)

SUPER

11.00 A hatalom órája
12.00 Egyveleg
15.00 Irva vagyon
15.30 Turisztikai magazin
16.00 Vízisportok
16.30 Sportmagazin
17.00 Ifjúsági magazin
17.30 A világ holnap
18.00 Üzleti hét
19.30 Dokumentumfilm
20.00 Farkasok napja (am. film)
22.00 BBC-híradó
22.30 Egyveleg

SCREENSPORT

4.00 Brit Forma–3
7.00 Golf Németországból
9.00 Lósport
9.45 Amerikai egyetemi futball
11.45 Belső sáv – Forma–1 Spanyolországból
12.45 Rögbi világkupa
16.40 Brit túrabajnokság
17.10 Lóerők
17.40 Motorsport
18.10 Golf Németországból
20.00 Ralibajnokság
21.00 Nemzetközi sportmagazin
21.30 Rögbi világkupa
22.30 Autóverseny az USA-ból

PRO7

5.55 A vadon (kanadai dokumentumfilm)
6.20 Vadállatok birodalma (am. dok.film-sor.)
7.05 Preston őrmester (am. sor.)
7.30 Vicki (am. sor.)
7.55 Egy úr az űrből (ism.)
8.20 Muppet-show (am. sor.)
8.50 Top Hat (am. zenés film)
10.30 Bill Cosby-show (am. sor.)
11.00 Mozgó kórház (ism.)
11.30 Dowling atya titkai (ism.)
12.20 Vadállatok birodalma
13.15 Dodge City (ism.)
15.10 Észak és Dél (ism.)

RTL

6.00 Mr. T. (ism.)
6.20 Flintstone kölykök (ism.)
6.45 Jetsonék (ism.)
7.10 Maci Laci (ism.)
7.35 Scooby Doo (ism.)
8.00 Gyerekműsor
9.30 Taxi, cirkuszkocsi és bikaviadal
10.55 Művészet és küldetés
11.00 Talkshow
12.10 Óriások (am. sor.)
12.35 Elly és Jools (auszt. sor.)
13.00 Az apám földönkívüli
14.20 Bevetés Los Angelesben (am. sor.) 211 pizza
14.45 Rendőrségi beszámoló
15.10 Tomboy (am. filmvígj.)
16.45 Peter Kraus-slágerek
17.50 Dr. Westphall főorvos
18.45 Híradó. Időjárás
19.10 Különleges nap
20.15 Aki utoljára nevet...
21.50 Tévétükör – magazin
22.30 Késői kiadás
22.50 „Pompon Rouge" kastély (NSZK sor.) Zsolozsma
23.20 Playboy Late Night
0.20 Abelard (NSZK film)

SAT1

4.00 Sport – tenisz
7.30 Dino (ism.)
7.55 Három fiú, három lány
8.20 Ollie (ism.)
8.45 Thunderai macskák (ism.)
9.10 Drops (ism.)
9.35 Zapp (ism.)
10.00 Felhasználók magazinja
10.30 A hegyek varázsa
10.55 Így láttuk
11.05 Sport – teniszösszefogl.
12.45 Bingo (ism.)
13.10 Fantáziasziget (am. sor.)
14.05 Videofilm-újdonságok
14.30 A kudarc (am. film)
16.05 Tele-piac
16.10 Strandkalózok (kan. sor.)
16.35 Drops – játék
17.10 Tájfun hadművelet (NSZK–spa.–fra.–ol. film)

Klausjürgen Wussow
(SAT1, 17.10)

18.45 Híradó. Időjárás
18.50 Sportklub
19.20 Szerencsekerék
20.05 Időjárás
20.15 A fekete özvegy (am. kri.)

A FIAT ÉS A PEUGEOT KEZDI A HÁZASODÁST

91. 1-2.

Sok kerékkel több van

A nagy nyugat-európai autógyárak kontinensünkön még soha nem alkalmazott reklámfogásokkal és kedvezményekkel *igyekeznek megszabadulni hatalmasra duzzadt raktárkészleteiktől.* Mindent elkövetnek, hogy megélénkítsék a „leült" autópiacot, s egyúttal elejét vegyék a nyereség további csökkenésének. A vevőcsalogató „hadművelet" keretében *Nagy-Britanniában* a Ford és a General Motors 12 havi kamatmentes (!) részletre adja kocsijait; a Peugeot pedig *Hollandiában* két kerékpárt ajándékoz minden vásárlójának. *Spanyolországban* bizonyos Mercedes típusok mellé *Sony márkájú videokamerákat* adnak ingyen az autókereskedők. Összességében *5-10 százalékos árengedmény* tapasztalható a a nyugat-európai autópiacon.

KEDVEZMÉNY-DÖMPING

Az Egyesült Államokban az autógyárak és a kereskedők az eladatlan készletektől való gyors megszabadulás érdekében már évtizedek óta alkalmazzák a *kedvezménydömpinget.* Különösen az új modellév kezdetén, amikor a szó szoros értelmében *minden áron el akarják adni a már kevésbé keresett régi autókat.* Kontinensünk nyugati felén az árcsökkentés, az ajándékozás, valamint a kamatmentes hitel ez idáig *ismeretlen* volt az autókereskedelemben. Nem volt ezekre a kedvcsinálókra szükség, ugyanis *virágzott az autópiac.* Most azonban a gyárak és a kereskedők eladást serkentő fogásai arról tanúskodnak, hogy *valami nincsen rendben a piacon, a termeléshez képest számottevően visszaesett az új személyautók iránti kereslet.*

Az elmúlt öt esztendőben a nyugat-európai autóipar kiváló konjunktúrának örvendett, *évente mintegy 156 milliárd dollárért adtak el új kocsikat.* Az idei értékesítési statisztikák azonban arról tanúskodnak, hogy megtört a fellendülés, *s az autóipar kifogyóban van a gázból.* Az előrejelzések szerint a nyugat-európai autópiacon *idén 13 millió gépkocsi talál majd gazdára, 3 százalékkal kevesebb, mint 1989-ben.*

A gépkocsivásárlási kedv visszaesése szorosan összefügg azzal, hogy Nyugat-Európában — az NSZK kivételével — *idén minden országban csökken a bruttó társadalmi termék, valamint a lakosság fogyasztói kereslete.* Ezzel szemben a nyugat-európai autóipar az elmúlt években jelentősen növelte termelőkapacitását, s jelenleg évi mintegy 1,5 millió darabos fölös kapacitással rendelkezik. A termelésfejlesztő beruházásokra még akkor került sor, amikor az üzletmenet igen kedvező volt, s az előrejelzések *hosszú távra is élénk keresletet* jósoltak.

JAPÁN GÁZT AD

Időközben a japán autógyártók is beleerősítettek kontinensünk nyugati felén, *mégpedig meglehetősen körmönfont módszerekkel.* Ismeretes, hogy a közös piaci tagországok többsége *mennyiségi kvótával* szabályozza a japán autóimportot, s az ázsiai szigetországból behozott kocsik aránya általában *nem haladhatja meg a hazai autógyártás 1-4 százalékát.* A piacért epekedő japán autógyártók azonban rövid idő alatt megtalálták a kiskaput: néhány éven belül *számos autógyárat létesítenek a közös piaci országokban, így az itt gyártott kocsikra már nem vonatkozik az importkorlátozás.* A neves japán autógyárak elsősorban *Nagy-Britanniát* szemelték ki európai hídfőállásul, s innen igyekeznek meghódítani a kontinenst. A *Nissan* már meg is kezdte az angol üzemében gyártott *Primera* középkategóriájú kocsi forgalmazását, s hamarosan termelni kezd a *Toyota* és a *Honda* angliai leánycége is. Szakértők véleménye szerint a japán autógyárak az évtized közepén már évi félmillió kocsit gyártanak majd csak Nagy-Britanniában.

Az előrejelzések szerint, a Volkswagen kivételével, 1990-ben az összes nyugat-európai autógyár profitja csökken. A *Renault* 26, a *General Motors Europe* 23, a *Peugeot* 11, a *FIAT* 12, a *Ford Europe* pedig 41 százalékkal alacsonyabb nyereséggel fogja zárni az idei esztendőt, mint az 1989-es évet. *A Volkswagen viszont várhatóan 7 százalékkal, 1,3 milliárd dollárra növeli nyereségét.* (Érdemes megjegyezni, hogy a csökkenés ellenére is nyereségesek maradnak a nyugat-európai autógyárak, a FIAT 2,5, a Peugeot 1,7, a Renault pedig 1,3 milliárd dolláros profittal zárja majd az 1990-es évet.)

A Volkswagen és a német autógyárak kedvező helyzete elsősorban Németország nyugati felének meglehetősen erős gazdasági konjunktúrájával magyarázható. A Volkswagen — amely jelenleg Európa első számú autógyártója — és a többiek tarolásában nem elhanyagolható szerepet játszik, hogy *a volt NDK-ból hatalmas pótlólagos igény jelentkezett az autópiacon.* Miközben a Trabant és a Wartburg gyakorlatilag eladhatatlan Németország keleti részén, kiugróan megnövekedett a kereslet a még a régi NSZK-ban gyártott használt autók iránt. Ezzel magyarázható, hogy *miközben kontinensünkön pang a használt gépkocsik piaca, Németországban szinte alig győzik kielégíteni az igényeket a kereskedők.*

KELETI KORLÁTOK

Nem kis irigységgel figyelik a német autóipar és -piac sikereit a versenytársak. A FIAT például augusztusban 10 százalékkal csökkentette termelését, s 117 ezer dolgozójából kénytelen volt 35 ezret ideiglenesen elbocsátani. Panaszkodnak a Volvónál is: a svéd cég nyeresége az első fél évben 54 százalékkal csökkent, s kénytelen volt elbocsátani alkalmazottainak 17 százalékát. Hasonlóan kedvezőtlen a helyzet a Peugeot-nál. A Renault ugyancsak értékesítési gondokkal küszködik, s *meredeken csökken az érdeklődés régebbi, valamint új típusai iránt.*

A nyugat-európai autógyártók lelkesedése csökkent a kelet-európai piac iránt. *Természetesen továbbra is szeretnének minél több kocsit eladni ebbe a régióba, az értékesítésnek azonban gátat szab a kelet-európai országok rossz gazdasági helyzete, valamint a magánimport visszaesése.* Ez utóbbi tény egyértelműen annak köszönhető, hogy a kelet-európai országok lakossága jövedelmének mind nagyobb hányadát kénytelen a mindennapi megélhetésre fordítani. A nyugat-európai autógyártók belátható időn belül nem számíthatnak arra, hogy kocsijaik iránt számottevően növekszik majd a fizetőképes kereslet Kelet-Európában, s nem hoz majd áttörést az állami import mértéke sem.

Nem várnak könnyű esztendők tehát a nyugat-európai autógyárakra. A fölös kapacitások kihasználását, a termelékenység növelését sokan csak úgy látják elérhetőnek, ha *a gyártók egy része egyesíti erejét.* Megoldásként kínálkozik tehát *a vállalategyesülés, a cégfelvásárlás.* Az ágazat szakértőinek véleménye szerint, a várható összeolvadási hullám első két szereplője valószínűleg *a FIAT és a Peugeot lesz...*

— asz —

HA HOSSZÚ...

...a pletykarekordot, a villámszteppelő

nek teljesen érdektelen cselekedetek végzésével, *pusztán azért, hogy néhány oly annyira sóvárgott sor erejéig bekerüljenek a már önnön valójában is rekordot felállító* (legújabb kiadása 65 millió példányszámban kelt el), *világszerte fölöttébb kapós kiadványba.*

A jövő Guinness-könyveiben valószínűleg nem lesz már ott a *„hintaszékelés"* 453 órás és 40 perces világrekordja, vagy *a leghosszabb vacsora utáni pletykatréning 40 órás csúcsteljesítménye,* amelyet az indiai Tamil Nadu államban állítottak föl. Várhatóan további több tucatra rúg a törölni szándékozott rekordok száma.

Ott van viszont már a napokban megjelent 1991-es Guinness-kiadás 15 ezer rekordja között

Rick Raven, a villámkezű gitárfenomén csúcsteljesítménye, aki tavaly addig nyűtte csodahangszerét egy stockporti (Anglia) éjszakai bárban, amíg egy perc alatt 5400 hangot sikerült előcsalogatnia belőle,

valamint annak a villámlábú sztepptáncosnak a neve, aki *egyetlen másodperc leforgása alatt 32-szer koppintja a vibrátor lábfejét a táncparketthez.*

HUNGA PRINT
NYOMDA & KIADÓ
Könyvek, jegyzetek, prospektusok, szórólapok készítése rövid határidővel B/3 méretig.
Üzletkötőket foglalkoztatnánk.
Telefon: 252-3210, 252-7186 vagy Maglód, 135
Címünk: 1147 Budapest, Miskolci út 153.
2234 Maglód, Kastély köz 2.

ORSZÁGOS TA
ÉS KERESKEDE

Az 1987-ben

TAKARÉKPÉNZ

évi **12 %-os** k

ÉVRŐL ÉVR
PRÉMIUMO

1988-ban
1989-ben
1990-ben
1991-ben

a pré

1991. november
12 % kam
12 % prémiu

A kamat is, a
ADÓM

BA

NÉMETORSZÁG KONJUNKTÚRA ELŐTT

A MEGAKERESLET ÁLDÁSAI

Miközben az OECD előrejelzése szerint a fejlett ipari országok többsége gazdasági visszaesésre számíthat, Németország a várakozások szerint 1991-ben is dinamikus gazdasági növekedésről ad majd számot. A Németországot körülvevő „kihűlő" világgazdaság kedvezőtlen hatásait nagymértékben ellensúlyozza ugyanis a volt NDK területek „megakereslete" beruházási és fogyasztási javak iránt.

A nyugatnémet ipar olyan helyzetbe került, hogy miközben a legtöbb OECD-államban csökken az ipari termelés és számottevően lelassul a GNP növekedése, Németország nyugati felében a termelést szinte meg sem érinti a recesszió szele. Noha kevesebb megrendelés érkezik a német ipar számára külföldről 1991-ben, mint a megelőző esztendőkben, a volt NDK 16 millió lakosa, valamint az ottani meglehetősen „lerobbant" infrastruktúra és termelési szerkezet átalakítása igencsak nagy keresletet gerjeszt.

A keletnémet területek „felhozása" a nyugatnémet területek gazdasági színvonalára, szerény számítások szerint is legkevesebb 15 évet vesz igénybe, s hatalmas összegekbe kerül. Ezek a költségek, illetve beruházások azonban meglehetősen pozitív hatásúak lehetnek, hiszen a nyugatnémet ipar számára pótolják a világgazdasági dekonjunktúra miatt „kieső" megrendeléseket. S ez a megállapítás nem csupán az idei esztendőre igaz, hanem az esetleges későbbi általános gazdasági visszaesések időszakára is.

A robbanásszerű keresletbővülés következtében Németország nyugati felének gazdasági növekedése — nem végleges adatok szerint — 1990-ben 4,5 százalékos volt, szemben az 1989-ben elért 4 százalékos GNP növekedéssel. Ugyancsak nem végleges adatok szerint tavaly a nyugatnémet ipar 5 százalékkal növelte termelését. (Érdemes megjegyezni, hogy a nyugatnémet ipari termelés növekedése kétszerese volt tavaly a közös piaci átlagnak!)

A rohamosan bővülő keletnémet kereslet elsősorban a kis- és közepes méretű nyugatnémet cégeknek kedvez, mindenekelőtt az építőipar, a fogyasztási cikkek gyártása és a kiskereskedelem területén. Ráadásul ezekben az ágazatokban német földön meglehetősen korlátozott a külföldi cégek versenye, illetve versenylehetősége.

Noha a nagy nyugatnémet iparvállalatok bevételének többsége a külföldi megrendelések teljesítéséből származik, számukra sem elhanyagolható a keletnémet piac. A dollár árfolyamának zuhanása, az egész világon végigsöprő gazdasági visszaesés érezhetően lassítja a nyugatnémet nagyvállalatok exporttevékenységét. A Mercedes például idáig átlagban évi 6 milliárd márka értékben exportált az Egyesült Államokba személy- és teherautókat. A piaci felmérések tanúsága szerint a következő esztendőkben az észak-amerikai rendelésállomány folyamatosan csökken. A volt NDK-ban viszont igen nagy mértékben megnövekedett a kereslet a használt gépkocsik iránt, amelyek elsősorban a nyugatnémet piacról „vándorolnak" át. A Westdeutsche Landesbank adatai szerint 1990-ben a volt NDK-ban 800 ezer autó talált gazdára, ennek egyharmada új gépkocsi volt.

A nyugatnémet vállalatok tömeges, hullámszerű beruházási tevékenysége a keleti országrészben még nem kezdődött meg, ugyanis a volt NDK-ban még rendezetlen az ingatlanok tulajdonjoga. Ugyancsak fontos tényező a tőke viszonylagos tartózkodásában, hogy most folyik a környezet helyreállításához szükséges költségek felmérése. Annyi bizonyos, hogy a volt NDK „kitakarításához" környezetvédelmi szempontból hatalmas beruházásokra van szükség.

A Bundesbank véleménye szerint idén számottevően növekednek majd a nyugatnémet beruházások a keletnémet területeken, annak ellenére, hogy emelkednek „odaát" is a bér- és az energiaköltségek, miközben a kereskedelmi bankok magasabb kamat mellett nyújtanak hitelt. Jól jellemzi a nagy nyugatnémet vállalatok beruházási hajlandóságát, hogy a Volkswagen 5, a Daimler-Benz pedig 2 milliárd márka összegű beruházási tőkeinjekciót jelentett be még tavaly a keletnémet autóipar számára.

A gépipar idén ugyancsak jelentős megrendelésekre számíthat a keletnémet kereslet bővülésének eredményeként. Számos nyugatnémet gépgyár termelése idén eléri kapacitásainak felső határát, s a keletnémet kereslet kielégítése érdekében kénytelen lesz exportját ideiglenesen szüneteltetni.

Igen nagy keletnémet kereslet tapasztalható szórakoztatóelektronikai berendezések, háztartási gépek, játékok, kozmetikai és ruházati cikkek iránt. Másképpen fogalmazva: a korszerű és jó minőségű fogyasztási cikkek iránt szinte korlátlan a fizetőképes kereslet.

Az egyesült Németországban középtávon kiemelkedően jó konjunktúrára számíthat az építőipar is. A nyugatnémet építőipari cégek a következő két évtizedben megrendelésdömpinget várnak. Egyrészről igen nagy az igény az ország keleti felében új lakóépületek, irodaházak és ipari létesítmények iránt, másrészről a meglévő házak felújítása és korszerűsítése is sok feladatot jelent. Nagy építőipari kapacitásokat köt majd le a közlekedési hálózat, az erőműrendszer és a távközlési hálózat korszerűsítése.

Az előrejelzések szerint Németország kereskedelmi mérlege továbbra is aktív marad, a folyó fizetési mérleg azonban a keletnémet területek fejlesztési igénye miatt átmenetileg deficites lesz. Ma még szinte felbecsülhetetlen az az összeg, amely a volt NDK gazdaságának „felhozásához" szükséges, annyi azonban bizonyos, hogy több száz milliárd márkára fog rúgni a számla. Ebben a helyzetben egyértelmű a Bundesbank politikája: erős márka, magas kamatlábak. Ez utóbbi kettős célt szolgál; egyrészről az infláció növekedésének hivatott gátat szabni, másrészről pedig a magas kamatok vonzzák a külföldi tőkét az országba.

Németország exportja tehát 1991-ben csökkenni fog, ez az irányzat azonban — éppen a keletnémet kereslet bővülése miatt — nem fogja károsan érinteni az ipar termelését. Miközben a GNP idén várhatóan 3 százalékkal növekszik, az ipari termelés bővülése meghaladja majd a 2,5 százalékot. A nyugatnémet ipar továbbra is az európai gazdasági fejlődés motorja marad, bár kétségtelen, hogy ez a motor most elsősorban a belnémet fejlődést hajtja előre. Ismeretes, hogy a nyugatnémet „gazdasági csoda" éveiben az NSZK bruttó nemzeti terméke éves átlagban 8 százalékkal növekedett. Amennyiben ezt a teljesítményt sikerülne megismételni a volt NDK gazdaságában is, 2005-re várható, hogy a két országrész GNP-je nivellálódik. Mindez azt is jelenti, hogy Németország nyugati felének gazdasága bizonyos fokig függetlenedik a világgazdaságtól, fejlődésének hajtóerejét hosszú ideig a keleti területek bővülő kereslete jelenti majd.

GONDA GYÖRGY
—SZENTGÁLI PÉTER

ereskedelemfejlesztési Ügynökség gesztorálásában, január 1-jén megalakult

nter-Tradeinform Befektetési és edelemfejlesztési Vállalat t hirdet Investcenter irodája zetői állásának betöltésére

ázásfejlesztés keretében a külföldi tőke beáramlásának, vegyes ık elősegítése, s ennek érdekében partnerek összehozása.

angol—francia, vagy az angol—olasz nyelv magasfokú,
b nyelv tudása előny)
t a beruházásfejlesztés, vegyes vállalat alapítása, nemzetközi
etén
akorlat
s -kezelési ismeret
s tárgyalási készség.

részletes szakmai önéletrajz mellékelésével, személyesen lehet r-Tradeinform Vállalat igazgatói titkárságán, cím: Budapest V., Dorottya u. 4. I. emelet.

Keresek

a feladat teljesítése iránt elkötelezett,
nyolc óránál jóval többet
dolgozni kívánó

munkatársat

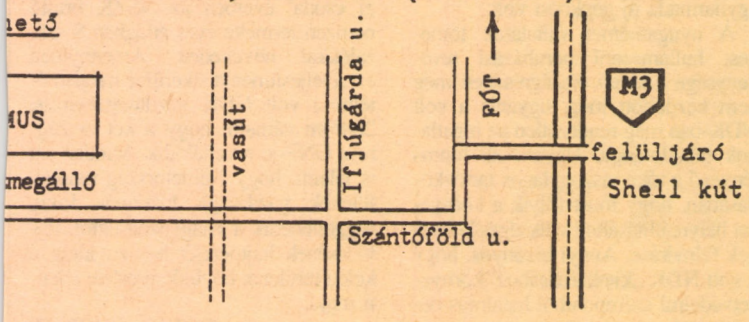
Feladat: pénzügyi, gazdasági, számviteli munka, befektetések, társaságok szervezése, működtetése, jogi feladatok ellátása.
Alapfeltétel, a választott terület ismeretén kívül: legalább egy idegen nyelv ismerete, gépkocsi-vezetői jogosítvány és letöltött katonai szolgálati idő.
Megfelelés esetén, 3 hónap próbaidő után, kizárólag a cég részére végezhet munkát, ezért cserébe biztos karriert kínálok.
Részletes, kézzel írt pályázatokat kérek.
Minden pályázatot diszkréten kezelek.
PMS Kft.
Macskásy Pál Budapest, Pf. 248. 1519

írozási gondja van?

kor nekünk koznunk kell!

unk korszerű nagyraktárt,
al, illetve anélkül, vagy közös
vállalkozási ajánlatot kérünk.
et (megosztva is): 3500 nm.
íj: megállapodás szerint.

ákospalota Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
st, Sipos Dénes u. 13—15. 1151
ítás: 169-4758, 169-4881 (telefax is)

91. jan. 14.

PÁNCÉLTERMEK TÉLI ÁLMA

Robbanás a műkincspiacon

Valóságos katasztrófahangulat uralkodott el a világ vezető árverési cégein, a jól ismert *Sotheby's* és *Christie's* aukciós házakon. A tavaly őszi árverési keresleti apály azt bizonyítja, hogy a fejlett ipari országokban a gazdasági *konjunktúra lassulása*, illetve „kihűlése" számottevően csökkenti a keresletet *a nemrégiben még kincsképzőnek számító festmények, szobrok, érmék, bútorok, bélyegek és más, értéket jelentő „gyűjtenivalók" iránt.* A szakemberek következtetése szerint *a spekulációs tőke is kivonulóban van a műkincspiacról*, legalább is ami a nyilvános árveréseket illeti.

Japánok az árveréseken

A nyolcvanas évek második felében az árverési cégek soha nem látott forgalmat bonyolítottak le, s a kalapács alá került műkincsek végső ára minden korábbi rekordot megdöntött. Nagy feltűnést váltott ki például a piacon, hogy *Van Gogh „Dr. Gachet portréja"* című festménye 82,5 millió dollárért vándorolt egy japán műgyűjtő tulajdonába. Különösen a japánok jeleskedtek a nyolcvanas évek második felében a műkincsek vásárlásában és az árak felhajtásában. A szigetország műgyűjtőinek képviselői éveken át taroltak a nemzetközi árveréseken New Yorktól Párizsig. S eközben igencsak nagy mértékben gyarapodott a patinás árverési cégek profitja.

A fordulatra — amelyet a szakma tömegmészárlásként jellemez — 1990 őszén került sor. *Drámaian visszaesett a kereslet* az impresszionista és a kortárs festészet alkotásai iránt. A Sotheby's által árverésre kínált képek *56 százaléka* maradt a cég nyakán, a Christie's-nél ez az arány 48 százalék volt. Természetesen volt néhány jelentős eladás, a nagy nevek által fémjelzett aukciós képek egy része azonban *nem talált gazdára.* Van Gogh Virágoskosár című rajzát — amelynek értékét 5-7 millió dollárra tartják — 8,4 millió dollárért adták el. A raktárban várja sorsának jobbra fordulását viszont *egy másik Van Gogh-kép*, amelynek értékét 12-16 millióra becsülik. Hasonlóan nem kelt el *Modigliani* egyik híres festménye, amelynek értéke szakértők szerint 8-10 millió dollár. S még hosszasan lehetne sorolni az ismert és kevésbé ismert alkotásokat, amelyek vevő híján *az árverési cégek páncéltermeiben* alusszák téli kényszerálmukat.

Jól jellemzi a műkincspiac visszaesését a két legnagyobb árverési cég eladásainak alakulása. Impresszionista és kortárs festők alkotásaiból a két vállalat összesített bevétele 1988-ban 839 millió dollár, 1989-ben 2 milliárd, *tavaly pedig 1,5 milliárd dollár* volt. S az előrejelzések szerint 1991-ben az eladások értéke nem haladja majd meg az egymilliárd dollárt. A műkincspiac „összeomlása" annak ellenére következett be, hogy az elmúlt 10 esztendő *legjobb* befektetési formája a festmény volt. Számítások szerint egy évtized alatt a *modern művészek alkotásainak árverési ára* 24,1, az *impresszionistáké* pedig 23,6 százalékkal növekedett. Ezzel szemben a *részvények árfolyamának növekedése* ugyanebben az időszakban 17,3, a *kötvényeké* 12,6, az *érméké* 7,3, a *gyémánté* pedig 6,4 százalék volt. Az *arany* ára viszont 4,3 százalékkal csökkent.

Csendben, diszkréten...

A műkincspiaci fordulat a jelek szerint annak köszönhető, hogy *nincsen elég szabad tőke* a piacon, illetve egyes ipari és szolgáltatási befektetések *nagyobb hozadékot* kínálnak, mint a műkincsek. Sokan azzal magyarázzák a történteket, hogy *az igazán értékes* műkincsek „elkerülik" az árveréseket, azok inkább *csendben, diszkréten* cserélnek gazdát. Kétségtelen, hogy a gyűjtők szívesebben adnak el egymásnak közvetlenül, mint közvetítőkön keresztül. A kör meglehetősen zárt a műkincspiacon, a *„nagyvadak" tudják, kihez kell fordulni.*

Miközben a két legnagyobb árverési cég a forgalom jelentős visszaesésére panaszkodik, a japán műgyűjtők és a szigetországban alakuló árverési házak egyre aktívabbak. *Yasumichi Morishita* műgyűjtő és műkereskedő nevét néhány évvel ezelőtt még senki nem ismerte a világon. Ma viszont ő a szakma egyik csillaga, aki *két esztendő alatt több mint egymilliárd dollárt költött festményekre*, elsősorban impresszionista és posztimpresszionista művekre. „Bevásárlásainak" többségét a két vezető aukciós cégnél bonyolította le, megbízottjait már jól ismerik a világ jelentősebb árverési csarnokaiban. (Érdemes megjegyezni, hogy a nemzetközi műkincspiac vásárlóinak *ma már több mint 30 százaléka japán...)*

Morishita műkincsbirodalma szinte napról napra bővül, s ma már a Christie's részvényeinek 6,3 százalékát is birtokolja. (A részvényeket egy esztendővel ezelőtt, 54 millió dollárért vásárolta meg.) Nem titkolt célja, hogy belátható időn belül megszerezze a Sotheby's részvényeinek egy részét is.

„Fogyókúra"

A jelek arra mutatnak, hogy a japán műkincspiac császárának nem kell sokáig várnia erre sem. A kedvezőtlen eredmények hatására folyamatosan esik a tőzsdén a Sotheby's részvényeinek árfolyama, s a nagyobb veszteségek elkerülésére a cég számottevő „áramvonalasítást" hajt végre. Nemrégiben jelentették be, hogy a Sotheby's a „fogyókúra" részeként *1500 dolgozójának mintegy 10 százalékát elbocsátja*, emellett bezárja chesteri és firenzei aukciós házát.

Miközben a festmények aukciós kereslete drámaian visszaesett, *viszonylag kedvező a helyzet az ékszerek és az antik bútorok árverési piacán.* Ebben a „műfajban" még van kereslet, s az árak sem zuhannak. A műkincspiac középpontjában azonban mindig is a *festmények* állottak, az ékszerek, az antik bútorok, a régi borok, a porcelánok amolyan melléktermékeknek számítanak.

A műkincspiacon végső soron több az eladni szándékozó, mint a vevő, s a túlkínálat újabb áreséseket vezet majd. Az okos — és persze megfelelő mennyiségű tőkével rendelkező — befektető, illetve műgyűjtő *éppen ilyenkor kezd el vásárolni...*

(—asz)

50 dollárból a Föld körül -

ENNYIÉRT AZ ALPOKBAN IS SÍELHET

Nyugatra tartanak a magán

Ötvendolláros keret ide, pénztelenség amoda, hogy-hogy nem, az utazási kedv ugrásszerűen megnőtt az elmúlt időszakban. Erre, ha másból nem is, az utazási irodák számának növekedéséből mindenképpen lehet következtetni. Míg néhány esztendővel ezelőtt néhány nagyvállalat uralta a terepet, ma már több mint ezer kisebb-nagyobb cég viszi szerte a világba honfitársainkat.

A magán utazási irodák közül kettő képviselőjét kérdeztük meg arról, hogy miként érinti őket a volt KGST-országokban bevezetett rendelet. Az egyik legjelentősebb cég e műfajban a Top-Travel. Ügyvezető igazgatója, *Szedleczky László* egyáltalán nem esik kétségbe az új rendelet miatt:

— Mi is, mint a magán-irodák többsége, főleg nyugati utakra rendezkedtünk be, hiszen a szocialista kiutazás nem túl kifizetődő — mondta. — Huszonöt esztendeig dolgoztam az IBUSZ-nál, s jól tudom, hogyan kerülhetett például egy moszkvai út 3600 forintba. Ezek általában vállalati, szakszervezeti jutalomutak voltak, s mint a keleti turizmus részét, többszörösen támogatták minden oldalról. Gondoljunk csak az olcsó vasúti tarifára, vagy a rendkívül kedvezményes repülőjegyekre! Ugyanakkor a Kanári-szigetekre *a valódi költség duplájáért* lehetett menni, igaz, hozzájuk nem fűztek bennünket baráti szálak. Egy magán utazási iroda nem teheti meg, hogy az egyik út bevételéből finanszírozza a másikat, és ez a lehetőség most már a nagy utazási irodák számára is megszűnik. A mi számunkra nem sokat jelentenek a változások.

Nemrég kezdte meg működését önálló cégként a Top-Sí, de alacsony áraival máris hallatlan népszerűséget vívott ki magának. *4500-5000 forintért a világ legjobb síterepein Nyugat-Európában biztosítanak szállást apartmanokban,* 3000 forintért pedig Csehszlovákiában kaphatnak félpanziós ellátást egy hétig honfitársaink. Nem is csoda, hogy már decemberben elfogytak az olasz utak, s jó, ha egy osztrák túrát még megcsíp valaki. Mint *Bánfi Gábor,* a Top-Sí igazgatója beszámolt róla, őket sem rendítette meg túlságosan a volt szocialista országok intézkedése, mert amíg az állampolgárok 50 dollárból kénytelenek utazni, *számukra adott a lehetőség konvertibilis valuta vásárlására.* Ráadásul viszonylag olcsón.

— *Elárulná, hogy milyen forrásból származik ez a valuta?*

MÁSKÉPP SZÁMOLUNK MAJD EGYMÁSSAL

Sem a tied, sem az enyém

Amikor fordul a világ

Ki gondolta volna, akárcsak egy-két évvel ezelőtt is, hogy így *megfordul a világ?* Eddig zlotyt, forintot, rubelt, levát adtak a dollárért, mostantól dollárért lehet csak megvásárolni az említett keleti valutákat, ha valaki utazni akar. *Hogy ki utazik dollárért Romániába?* Ez egyelőre még kérdéses, de az biztos, hogy a volt szocialista országok január elsejétől konvertibilis valutában számolnak el egymással.

CSAK A CSEHEK

Az árucsere-forgalomban és az idegenforgalomban is hasonló a helyzet, egyetlen kivételtől eltekintve. Ez pedig — mint már köztudott — Csehszlovákia. Ez az egyetlen ország, ahol a Magyar Nemzeti Bank szakembereinek sikerült a *többitől eltérő megállapodást kötni,* miszerint a két ország továbbra is tiszteletben tartja egymás nemzeti valutáját és az idegenforgalomban engedélyezi azok használatát, illetkor is igaz, ha ezzel ellentétes híreket hallhattunk a napokban. Azóta kiderült, hogy a téves intézkedések félreértésen alapultak.

EREDMÉNYTELEN ELSŐ MENET

— *Mi lesz később? Miről szól majd az új megállapodás?*

— A valuták árfolyamát a kereslet-kínálat, tehát *a mindenkori piaci viszonyok fogják meghatározni.* A mostani árak is ehhez közelítenek, így az átállással valószínűleg nagyobb gond nem lesz.

— *Mi tette lehetővé a korábbi viszonyok fenntartását?*

— A két ország közötti aktív turistaforgalom és a mindkét országra jellemző, *viszonylag kiegyensúlyozott ellátás.*

— *Úgy tudom, más országokkal is megpróbáltak hasonló egyezséget kötni...*

— Így igaz, sőt, a *tárgyalások még most is folynak. De az első menet eredménytelen volt.* Pedig a magyar turistáknak a jelenlegi gazdasági helyzetben nem volna hátrány, ha például a román tengerparton lejjel fizethetnének dollár helyett.

B. A.

FORINTÉRT BÁRHOVÁ ELJUTHATUNK

Riótól Tokióig

Az utazónak, a magyar turistának tökéletesen mindegy, hogy két ország utazási irodája milyen

az utazás életformájává vált. Fellendülőben van a szakmai turizmus, és egyre nagyobb az érdeklődés a

Chanukka-bál hátulnézetben

December 15-én este tartotta az Anna Frank gimnázium a Síp u. 12. Goldmark és Dísz termeiben az immár hagyományos, műsoros CHANUKKA bálját. Ami a rendezvény sikerét illeti, ha a jelenlevők létszámát tekintjük, akkor hatalmas siker volt. Soha ennyien még nem voltak ugyanitt hasonló rendezvényen. A Goldmark terem 450 széke, a székek közötti folyosók mind-mind tele voltak ünneplő, vagy ünnepelni vágyó közönséggel. Külön ki kell emelnem a fiatalok jólöltözöttségét. Sehol a fiatalok között már-már népviseletnek számító farmer, de minden fiatalon alkalomnak megfelelő és gondosan megválogatott öltöny, vagy ruha. Különösen csinosan öltözöttek a lányok, közöttük nem volt ritka egy-egy kisestélyi sem. Hiába na. Szépek a mai fiatalok, tudnak is öltözni (ha van miből), ha akarnak és ügyelnek erre.

Még egy dolgot kell kiemelni. Azt a jókedvű, és egymásnak örülő fegyelmezettséget, amit a tömeg tanúsított. Sehol — sem a műsor előtt, sem azt követően az ARATÓ diszkó zenéjekor —, nyoma sem volt a rendbontásnak, vagy arra irányuló kísérletnek.

Ez is siker volt, még önmagában véve is!

Sikeres volt a Díszteremnek berendezése asztalokkal, ahol kialakultak beszélgető társaságok, természetesen főleg az Anyukák és Apukák részvételével, akik nem kívánták „élvezni" a diszkó hatalmas hangerejét, mert az volt bizony bőven. Annál jobban élvezték viszont a táncoló fiatalok. Nem csodálkoznák azon, hogy a bált követő első tanítási napon többen fülkárosodás miatt nem értenék a tanárok szavát...

Viszont ma sem tudom, hogy abban a zsúfoltan táncoló tömegben és a hangulatvilágításban hogyan találták meg egymást a párok. Na persze, hogy ne feledjem, a mai diszkóban már a táncolók nem kötődnek egymáshoz úgy, mint a régi hagyományos táncoknál.

Kellene még valamit mondani a diákok által szervezett műsorról is. De nem tudok. Sem jót, sem rosszat. Ugyanis nem láttam egyetlen képet sem, egyetlen hangot sem. Lévén szolgálatom a ruhatárhoz kötött, ott segítettem a tömeg nyomásának inkább kevesebb, mint több sikerrel eleget tevő szolgálatos személyeknek. Bejutni viszont egyenesen képtelenség volt. Annyian voltak az ajtóban, a ruhatári folyosón, hogy pl. akinek sikerült a büféhez odajutni, annak a fogyasztás után legalább akkora erőfeszítésébe került, hogy egyáltalán a használt műanyag poharat betegye a szemétbe. Többen voltak, akik ezt a harcot félúton feladták. A széttapasott poharak — feltételezett — tanúsága szerint...

A rendezvény „kivilágos virradatig" ugyan nem, csak éjfélig tartott. Illetve ez sem egészen pontos. Mert amikor közel a másnap első órájához, a rendezők közül valaki felkéri a Díszteremben beszélgetőket:

— Kérem, szíveskedjenek távozni. Záróra! —, akkor a kedv nélkül kifele indulók közül egyik fiatal férfi észreveszi partnernőjének hirtelen támadt borús arckifejezését és megkérdezi:

— Miért lett hirtelen ilyen rossz kedved?

— Mert nem szeretem, ha valahonnan kirúgnak! — volt a válasz.

Meghallva ezt, közbe kellett szólnom:

— Asszonyom. Önt senki nem rúgta ki, csak udvariasan megkérték a távozásra.

A Hölgy nem maradt adós a válasszal.

— Vegye tudomásul, hogy még nem vagyok asszony, de hogy hamar az legyek, abban maguk akadályoznak meg!

Irulva, pirulva kellett tudomásul vennem a választ. De hát vigasz, hogy lesz itt még bál a PURIM-kor is, meg azután is. Remélem, a fiatal pár nem fog addig várni, hogy az itt megkezdett, vagy kialakult idillt csak ott és akkor folytassák.

Ha így lesz, akkor ez is a CHANUKKA bál egyik, de nem lebecsülendő sikere.

Bánkuti

A Magyar—Izraeli Baráti Társaság közgyűlése

December 17-én a Magyar Honvédség Művelődési házának színháztermében nagyszámú tagság jelenlétében tartotta meg tisztújító közgyűlését a Társaság. A két állam himnuszának hangjai után az elnökség munkájáról és a jövő évi tervekről *Hidvégi György* főtitkár tartott elemző beszámolót. Utána a pénzügyi helyzetet értékelte a Társaság pénzügyi vezetője, akinek beszámolóját a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. Az elnöklő *Biksz Róbert* ismertette és szavazásra tette fel a társaság alapszabályának módosítását, amely szerint az ügyvezető elnöki cím, jelleg és munkakör beolvad a főtitkár tevékenységi körébe. Ugyanakkor javasolta, hogy az újraválasztásnál az elnökségi tagok száma 25-ről 33-ra növekedjék azért, hogy a közben megalakult zalaegerszegi, valamint váci társaságok vezetői is elnökségi tagok lehessenek.

A közgyűlés az alapszabály módosítást egyhangúlag megszavazta. Ezt követően a jelölő bizottság elnöke ismertette a javaslatot az elnökség és a tisztségviselők megválasztására. Az elnök ekkor megkérdezte, hogy titkos szavazással, vagy kézfelemeléssel nyíltan szavazzanak az elnökségről és a tisztségviselőkről. A közgyűlés a nyílt szavazás mellett döntött.

Az elnök javaslatára a jelölő bizottság elnöke az elnökségbe javasoltak névsorát nem egyszerre, hanem ötönként olvasta fel és minden öt név elhangzása után szavazott a közgyűlés. A jelölő bizottság elnökének javaslatát mind az elnökségre, mind a tisztségviselőkre vonatkozólag a közgyűlés, — az ellenőrző bizottság és a fegyelmi bizottság tagjait is beleértve — egyhangúlag megszavazta.

Ennek alapján a Magyar—Izraeli Baráti Társaság elnöke: *dr. Rapcsányi László*, a Magyar Rádió főmunkatársa lett. Társelnök *Mezei András*, főtitkár *Hidvégi György*, akit a közgyűlés igen nagy lelkesedéssel köszöntött.

Az eddigi elnökségi tagok mintegy 45%-át újra választották, köztük van néhány ismert és köztiszteletnek örvendő közéleti személyiség: *Dr. Gonda György*, a Hitelbank igazgatója, *Tisza László*, a Vegyesbanki KFT elnök-vezérigazgatója, *Gregor József* operaénekes, *Vincze Péter* újságíró.

Az ünnepség fényét emelte, hogy azon megjelentek: *Pozsgay Imre* és *Szentágothai János* professzor, országgyűlési képviselők, valamint *Shlomo Marom*, Izrael Állam nagykövete. A közgyűlés után *Illés János*, az újraválasztott elnökség tagja a POLIWORLD KFT. elnöke a résztvevők tiszteletére fogadást adott.

A Baráti Társaság vezetőségét, elnökségi tagjait januári számunkban ismertetjük az elfogadott részletes programmal együtt. Januárban nem lesz klubdélután. A legközelebbi összejövetelt februárban tartjuk, amiről a Társaság tagjai írásban kapnak értesítést.

Füzesi Róbert

A BAJAI MÁRTÍROKÉRT

Lichter Ferenc a bajai elnök 84 éves és már öt infarktusa volt. Ezek után érthető, ha a krónikás nem szakítja félbe okvetetlenkedő kérdéseivel e tiszteletreméltó embert, csupán jegyzi mondanivalóját.

Félreértések elkerülése végett nem a fentiek miatt tartom tiszteletreméltónak, hanem az alábbiak folytán.

Az elnök életét, mindennapjait évtizedek óta a bajai mártírok emlékének méltó megőrzése tölti ki. Aki most a városba vetődik, az megnyugvással láthatja, hogy megújult az Emlékcsarnok, lecsiszolták a táblákat, újra festették a neveket, rendbehozták az első világháború hősi halottainak templom falában lévő emlékkövét.

Apropó, templom. Aki belép e csodálatosan szép zsinagógába — amely most könyvtár — fogalmat alkothat, a nagyünnepekkori istentiszteletek áhítatáról. (?) Ti. templomnak is használja a helyi közösség, hiszen a könyvtárrá való átalakítás az eredeti berendezés legnagyobb tiszteletben tartásával készült el.

De ugyanilyen örvendetes a helyi iskolák társadalmi munkában (lejáratott kifejezés, de nincs jobb!) végzett temető gondozása is. S hogy kinek jár még köszönet? Az (egykori) Tanácsnak, az izraeli, az USA-beli adakozóknak és még sokan másoknak.

— *Nem kéne öt infarktus után abbahagyni?* — kérdezem Lichter Ferencet.

— *Ha abbahagynám, az lenne a vég!* — válaszolja.

Életünk véges! Ha elmegy, ki folytatja . . . ?

OLVASÓI LEVÉL

Zoltai Gusztáv
a MIOK—BIH ügyvezető igazgató úrnak!
Budapest.

Kérem engedje meg, hogy hálás köszönetemet nyilvánítsam, mert sajnos 60. éve halt meg a drága édesapám, — járom a temetőt, de még SOHA eszébe nem jutott egy vezetőnek sem, hogy MIKRÓBUSZSZAL, *az idősek segítségére legyen!*

Mióta nagy műtéten mentem keresztül, hála az Úristennek és prof. Marton Tibornak, ÉLEK! Imádtam a családomat, járom a temetőt TAXIVAL, de ma már nagyon költséges!

Mindig felvettem a taxiba ismeretlen, nehezen mozgó idős társaimat.

Még egyszer az Úristen áldja meg Önt! Minden cselekedetét SIKER kísérje.

Tisztelő híve:
Újlaki Endréné
rokkant nyugdíjas

KÖTELEZŐ OLVASMÁNNYÁ TENNÉM . . .

Letettem a kezemben lévő könyvet, mert a végére értem. Ahogy mondani szokás, kiolvastam. Éreztem, hogy ez nem igaz. Nem olvastam ki, átéltem mindazt, amit olvastam. Nem éltem át az olvasottakat, nem voltam deportált, csak olvasmányokból és elbeszélésekből ismerem a borzalmakat.

Mégis átéltem az eseményeket *Vágóné Klein Margit* a poklokat megjárt szemtanú és túlélő finom ívű és rendkívül visszafogott a „Virág a viharban" című kis könyvéből.

Ez a vékony, mindössze 67 lapból álló kis remekmű kiválóan tükrözi rövid novelláiban az 1944-es auschwitzi, buchenwaldi és bergen-belseni asszonyok hihetetlen kálváriáját. Az egy tucatnyi kis novella kerek egészet alkot, a zsidó nők borzalmas tábori életéről. Ez a kis novella gyűjtemény, amely a súlyos és borzalmas történelmet vetíti elénk, finoman, lágyan, nőiesen, de mégis a maga igaz valójában kis remekmű. Aki elolvassa, emlékétől nehezen szabadul. Ha rajtam múlna kötelező olvasmánnyá tenném.

Köszönjük a szerzőnek, mégha nem is hivatásos író, hogy ezt a kis novelláskötetet megírta és közrebocsátotta.

Füzesi Róbert

A PÁPA VÉLEMÉNYE

Az antiszemi

A Keresztények és Zsidók Brit Tanácsának küldöttsége felkereste a Vatikánban *II. János Pál* pápát. A küldöttekkel való beszélgetés folyamán a pápa kijelentette:

„Valóban nagy a szellemi apai örökség, amelyen a keresztények és a zsidó nép osztozik. Ezen okból a Második Vatikáni Tanács utáni időszakban az együttműködés a keresztények és zsidók között soha nem tapasztalt intenzitást ért el.

— Az antiszemitizmus és a fajgyűlölet minden formája bűn Isten és az emberiség ellen, és mint ilyent el kell utasítani, meg kell bélyegezni", — tette hozzá a pápa, visszhangzva azt a dokumentumot, amelyet Prágában még 1990. szeptemberében jóvá hagyott a Nemzetközi Katolikus—Zsidó Kapcsolattartó Bizottság.

II. János Pál azt is hangsúlyozta, hogy a mohamedánokat, csakúgy mint a keresztényeket és zsidókat be kell vonni a felekezetek közötti dialógusba.

Sir Sigmund Sternberg a Keresztények és Zsidók Brit Tanácsának a pénztárosa, valamint a Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsának az elnöke és a delegáció vezetője kijelentette, hogy: „A Keresz-

DIÁKOK „VÁLASZA

A *Szabad Györgyhöz* írt Nyílt levelében *Komoróczy* úr kéri a hazai zsidó temetők szervezett, társadalmi gondozását. (Új Élet 1990. nov. 1-i szám). A sok megpróbáltatást átélt, 84 éves *Lichter Ferenc* már jóval korábban kérte a város akkori vezetőit és a Városvédő és Szépítő Egyesületet, hogy a 45 éve elhanyagolt, régi temetőt hozzák rendbe. Eddig az új temetőt hozták rendbe.

Az ígéretek után a Nyílt levél volt a közvetlen kiváltója annak a következő megmozdulásnak, amely az elmúlt napok délutánjain történt: A Bereczki Máté Kertészeti Szakközépiskola másodikos kertész (és egy gépész) tanulói fejszékkel, fűrészszel irtották az utakat, sírokat benőtt, évtizedes fákat, cserjéket. Bizony, sok száz órát kell még dolgozni ahhoz, hogy az egyre többször érkező hazai és külföldi vendégek teljes nagyszerűségében láthassák a kétévszázados temetőt. Az egyik diáklány, Musza Marika édesapja motoros láncfűrésszel segít a temető kerítéséhez való akácfák kitermelésében, darabolásában.

Úgy gondolom, hogy az ELSŐ — napi politikai érdekektől mentes ÖNKÉNTES DIÁKOK ÉS FELNŐTTEK (*Flasch Kornél, Jung Szilvia, Kissné Farkas Edit* /osztő./, *Munkácsi Csaba, Musza Mária, Nagy Noé-*

AZ INDONÉZ „BOOM" LECKÉI

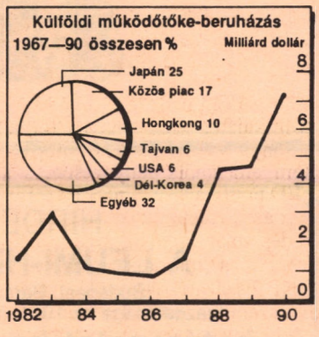
ÚJABB „TIGRIS" SZÜLETIK?

Az ázsiai térségben Indonéziát tartják a kilencvenes évek országának. Indonéziában valóságos gazdasági csoda van kibontakozóban, amely az évtized végére már viszonylagos jólétet is hozhat a 180 millió lakosú, 13 ezer szigeten fekvő országnak.

Az indonéz gazdaság szerkezetének átalakítása, a piacgazdaság fokozatos megvalósítása kétségkívül a 26 éve hatalmon lévő Szuharto elnöknek és az őt körülvevő igen erős gazdasági „csapatnak" köszönhető.

A Világbank egyik tavalyi jelentése szerint annak ellenére, hogy Indonézia egy főre jutó bruttó nemzeti terméke (GNP) igencsak alacsony — 1989-ben 500 dollár volt —, az országra a következő tíz esztendőben gyors gazdasági növekedés vár. Az ázsiai ország gazdaságában fordulópont volt az 1983-as esztendő, amikor Indonézia első számú exportcikkének, az olajnak az ára mélypontra zuhant a korábbi árrobbanást követően. Ebben a helyzetben a gazdasági vezetés nem folyamodott a bankópréshez és nem próbálta megvédeni a gazdaságot az olajpiac összeomlásának kedvezőtlen hatásaitól. Az olajársokk drámai hatásaira a gyógyírt a gazdaság radikális liberalizálásában és szerkezetének átalakításában kereste és találta meg. E hosszú ideig tartó program finanszírozására jelentős összegű külföldi kölcsönöket vett fel, amelynek „eredményeként" az ország adósságállománya az 1982. évi 27 milliárdról 1989-re 51 milliárd dollárra növekedett. (Indonézia 1982-ben exportbevételeinek 18 százalékát fordította adósságainak törlesztésére, 1989-ben ez az arány már elérte a 37 százalékot.)

A piacgazdaság fokozatos bevezetése, valamint a gazdasági szerkezet átalakítása — nyugati közgazdászok véleménye szerint — modellértékű lehet a kelet-európai államok számára is. A kormány 1983 után hozzálátott a költségvetés rendbetételéhez. Befagyasztották a béreket és fokozatosan csökkentették az állami vállalatok költségvetési támogatását. Az erélyes költségvetési egyensúlyteremtő intézkedések hatására a nyolcvanas években a büdzsé hiánya csak egy esztendőben haladta meg a GNP 2 százalékát.

A kormányzat a kiadások csökkentésével párhuzamosan növelte a költségvetés bevételi oldalát. A forgalmi adó helyett áttértek a hozzáadottérték típusú adózásra. A szigorú pénzügyi politika ugyancsak sikeres volt: 1983 óta az infláció mértéke nem haladta meg a 10 százalékot. A nemzeti valutát többször — összesen mintegy 55 százalékkal — leértékelték, amely ösztönzést adott a nem-kőolaj alapú exportnak. A módszeresen és fegyelmezetten végrehajtott pénzügyi és költségvetési intézkedések hatására számottevően mérséklődött a folyó fizetési mérleg hiánya: tavaly alacsonyabb volt a GNP 2 százalékánál. A piacgazdaság felé vezető úton az indonéz kormány fontos deregulációs intézkedéseket hozott. A nem-vámjellegű kereskedelmi akadályokat felváltotta a vámrendszer, amelynek tételeit fokozatosan csökkentik. A bankrendszert és a pénzügyi szolgáltatásokat ugyancsak deregulálták, s ma már a külföldi cégeknek könnyebb Indonéziában tevékenykedniük, mint Dél-Koreában, vagy Tajvanon.

Időközben jelentősen átalakult Indonézia termelési és exportszerkezete. 1983 és 1989 között az ország — kőolajtól és termékeitől független — kivitele 26 százalékkal növekedett. 1982-ben az ország exportjának 81,9 százaléka olaj- és olajtermék volt, tavaly viszont ez az arány már 40 százalék alá süllyedt. A kormány bevételeinek 1982-ben 70,6 százaléka származott az olajkivitelből, tavaly a bevételeknek csak 38,2 százalékát adta ez az ágazat. Figyelemre méltó, hogy az olajszektoron kívüli ipari ágazatok tavaly már a GNP 14,3 százalékát adták, 1982-ben ez az arány mindössze 8 százalék volt. Az országba 1967 és 1990 között 37,3 milliárd dollár értékű működőtőke áramlott be. Ennek 25 százalékát japán cégek fektették be, 17 százaléka pedig a Közös Piac tagállamainak beruházóitól érkezett. Hongkong 10, Tajvan 6, Dél-Korea pedig 4 százalékkal részesedik a működőtőke-beruházásokból. Feltűnő, hogy az amerikai tőke meglehetősen tartózkodó Indonéziában: a külföldi beruházásoknak mindössze 6 százaléka származik az Egyesült Államokból.

Az előrejelzések szerint évtizedünkben folytatódik a nagyarányú külföldi működőtőke beáramlás Indonéziába. Az ázsiai ország ma már ideális célpont a külföldi tőke számára. A munkabérek tizenötször alacsonyabbak, mint Dél-Koreában és mindössze 5 százalékát teszik ki a japán béreknek. A termelés egyéb költségei is alacsonyabbak, mint a térség többi országában, s viszonylag fejlett az infrastruktúra.

Az ország gazdaságával foglalkozó szakértők véleménye szerint ebben az évtizedben Indonéziában a bruttó hazai termék (GDP) évi átlagban 8 százalékkal fog növekedni. Ez a tendencia már nagyon hasonlít a Dél-Korea és a Tajvan által bejárt „tigrisútra". Amennyiben az előrejelzések valósággá válnak, Indonézia 10 év alatt csaknem megkétszerezi a GDP-t s ebből már a lakosság is sokat profitálhat.

GONDA GYÖRGY
—SZENTGÁLI PÉTER

DE VILLIERS ÓRÁK PÁRIZSBÓL... SVÁJCI TECHNIKA PÁRIZSI ÖLTÖZÉKBEN

en a CHARLES
ILLIERS PARIS
viszonteladója

k
kezését:
OUHELIER
Newton

RS-LE-LAC
E

Telefon:
81-68-09-99
Fax:
81-68-42-98
Telex: 361442
BOULIER

HIRDETMÉNY

A LEUMI-Hitel Bank Rt.

(Budapest, Bárczy István u. 3—5.)
Igazgatósága az 1991. január 15-én tartott ülésén

határozatot hozott a közgyűlés összehívásáról.

A közgyűlésre a Magyar Hitel Ban tanácstermében 1991. február 17-én délelőtt 10 órakor kerül sor.

Napirend
1. Az igazgatóság beszámolója a bank eddigi tevékenységéről
2. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság újraválasztása

A szavazati jog gyakorlásának feltétele, hogy a névre szóló részvényekre vonatkozó meghatározásokat a közgyűlést megelőző napig a társaság igazgatóságánál vagy a közgyűlés napján, legkésőbb a közgyűlés megkezdése előtt egy órával a közgyűlés helyén letétbe helyezzék.

LEUMI-Hitel Bank Rt. Igazgatósága

A BALATON VOLÁN

átvételre felajánlja

a TOPLAN magyar—olasz bazaltgyapot feldolgozó és értékesítő vegyes vállalatban fennálló 20 millió forint névértékű

üzletrészét.

Referencia: Bogdán Vince üzemigazgató Tapolca VOLÁN TELEP, Április 4. u. Telefon: (87)-11-255

A Creditanstalt Rt., Budapest osztrák—magyar kereskedelmi bank

keres

felsőfokú végzettségű vállalat-finanszírozásban jártas

munkatársat.

Angol nyelvismeret szükséges.
Német nyelvismeret előny.
Rugalmas munkaidő.
Jelentkezés:
Telefonon:
111-5400
vagy levélben:
1054 Budapest V.,
Akadémia u. 17.

91.2.12.

ISMÉT ZUHANT A DOLLÁR

„Márkás" várakozások

Az Öböl-háború kitörése *nem* okozott nyugtalanságot a nemzetközi pénzpiacokon, *nem* emelkedett a dollár árfolyama, s *nem* növekedett az arany ára sem. A pénzvilág hűvös nyugalommal követi a háború eseményeit, a fölösleges pénzek, a féltett vagyonok *nem* menekülnek dollárba vagy aranyba — ahogy ez minden jelentősebb nemzetközi konfliktus esetében korábban „rendesen" megtörtént. Február első hetében azonban felbolydult a nemzetközi pénzpiac, de *korántsem az Öböl-háború következtében.*

1990 augusztusa óta a dollár 10 százalékot vesztett értékéből a vezető nyugati valutákhoz képest. A „zöldhátú" értékvesztése egyenes következménye *az amerikai gazdasági recesszió* kibontakozásának. A bruttó nemzeti termék folyamatos csökkenése, az infláció megélénkülése, a munkanélküliek táborának drasztikus bővülése, a takarékbankok láncszerű csődje, az amerikai *nagybankok* pénzügyi helyzetének megrendülése s nem utolsósorban a költségvetésnek az idei esztendőre várt 320 milliárd dolláros rekordhiánya *jócskán megrenditette a bizalmat* az amerikai valuta iránt. E bizalomvesztés fejeződött ki abban, hogy a nemzetközi pénzpiacokon és a beruházók körében számottevően mérséklődött a kereslet a dollár iránt, így annak árfolyama is csökkent.

Valutabomba

Január végén a vezető nyugati országok pénzügyminiszterei és központi bankelnökei New Yorkban tárgyaltak a dollár gyengülésének várható következményeiről. A tanácskozásról kiadott közlemény szerint a dollár akkori árfolyamával mindenki elégedett volt, de a valutapiaci szakértők szerint a résztvevők *hallgatólagos megállapodást* kötöttek arról, hogy az amerikai valuta árfolyamának mozgását a márkával és a jennel szemben *bizonyos határok között* fogják tartani, s az esetleges *kilengéseknél* a központi bankok majd közbelépnek.

A „valutabomba" január 31-én robbant, amikor a *Bundesbank* váratlanul fél százalékkal felemelte a leszámítolási és az úgynevezett *lombardkamatot.* (Az értékpapírok elzálogosítása fejében adott 24 órás sürgősségi kölcsönök kamatát nevezik lombardkamatnak.) *A bejelentés után azonnal gyengülni kezdett a dollár,* a jen és a font. A német központi bank lépése *fékezni, hűteni hivatott a felpörgő német gazdaságot,* s egyúttal meg kívánja előzni az infláció meglódulását. Miközben az erős német gazdaság *„hűtésre"* szorul, a recesszió sújtotta amerikai gazdaság éppen az *élénkítést* kívánja.

Ennek a célnak a jegyében jelentette be az amerikai jegybank szerepét betöltő *Federal Reserve Bank* február elsején, hogy 6,5-ről 6 százalékra csökkenti az irányadó leszámítolási kamatlábat. A kereskedelmi bankok a bejelentés után nyomban 9,5-ről 9 százalékra mérsékelték a prime ratet, a legjobb adósoknak felszámított kamatlábat. Az amerikai kamatlábcsökkentés elsődleges célja *a beruházási kedv növelése,* s ezen keresztül a gazdaság élénkítése, a recesszióból való kilábalás elősegítése. A FED nem könnyen szánta rá magát erre a lépésre, hiszen a kamatok csökkentése *fokozhatja az inflációt,* amely tavaly már 5,4 százalékos — *amerikai* méretekben tehát magas — volt.

A német és az amerikai kamatok *ellentétes irányú mozgása* újabb keresletcsökkenést váltott ki a pénzpiacokon a dollár iránt, hiszen a beruházási, érvényesülési céllal várakozó pénzek *azonnal a kedvezőbb kamatot ígérő márka felé fordultak.* Az amerikaiaknál magasabb német kamatok számottevően megnövelték a márka keresletét, s ezzel árfolyamát is felhajtották.

Mélypont

Néhány nap alatt a dollár tovább gyengült, s február hatodikán *történelmi mélypontra* süllyedt a márkához képest. New Yorkban egy dollár 1,4465 márkával volt egyenlő. Ugyancsak történelmi mélypontra süllyedt az amerikai valuta a *svájci frankkal* szemben, egy dollár mindössze 1,2305 frankot ért. Tíz esztendő óta először emelkedett az angol font árfolyama 2 dollár fölé. Az amerikai valuta „mélyrepülését" a vezető nyugati bankok *összehangolt piaci intervenciókkal* kísérelték meg többször is megakadályozni, akciójuk azonban *sikertelen* volt. (A központi bankok összesen mintegy félmilliárd dollárt vásároltak fel a piacon arra számítva, hogy a hirtelen támadt kereslet megállítja az árfolyamzuhanást.) Szakértők véleménye szerint a központi bankok közbeavatkozása igencsak lanyha volt, igazából *nem is akarták* a dollár erősödését, intervenciójuk a piac *„letapogatását"* szolgálták.

Az elmúlt napokban a dollár *hajszálnyit* erősödött, majd *újra* gyengült, árfolyama a márkával szemben 1,45 körül mozgott. S az előrejelzések arról tanúskodnak, hogy a dollár újabb árfolyamzuhanása még korántsem ért véget. Valutapiaci szakértők véleménye szerint az amerikai valuta árfolyama néhány héten belül *újabb lélektani határhoz* érkezik: nem tűnik túlzottan merésznek a jóslás, hogy belátható időn belül *egy dollár 1,40 márkával lesz egyenlő.*

A valutapiaci „jósok" véleményüket arra alapozzák, hogy az USA-ban még *további* kamatlábcsökkentések várhatók. Erre utalt nemrégiben *Brady* pénzügyminiszter, valamint *Greenspan,* a FED elnöke is. Mindketten szeretnék, ha a recesszió a nyár derekára véget érne, s ezután *megkezdődhetne a fellendülés.* Ehhez viszont a beruházások *további élénkítésére,* tehát a kamatok újabb mérséklésére van szükség. Noha a kamatok várható újabb mérséklése kedvező hatással lesz az Egyesült Államok gazdaságára, a dollár ismét gyengülni fog. Ennek egyenes következménye viszont *a márka további izmosodása lesz.*

Lesz-e vevő?

Ez egyébként nincsen ellenére Washingtonnak. A gyenge dollár javítja az amerikai áruk versenyképességét külföldön, s a tavaly 8 százalékos exportnövekedés után idén tovább bővülhet az amerikai termékek és szolgáltatások kivitele. Kérdés azonban, hogy *lesz-e vevő,* ugyanis Nyugat-Európa országainak, valamint Japánnak a gazdasága gyengélkedik, Nagy-Britannia, valamint az USA második legnagyobb piaca, Kanada recesszióban van.

Miközben a munkanélküliség az USA-ban 6,2 százalékos, az autóipar komoly válsággal küszködik, s egyre kevesebb pénz áll rendelkezésre a csődbe jutott bankok betéteseinek kárpótlására, *az amerikai értéktőzsde régen nem látott fellendülésnek örvend.* Az Öböl-válság kirobbanása óta a részvényárfolyamok indexe 300 ponttal *emelkedett!* A tőzsdei szakértők lélektani okokkal magyarázzák a tömeges részvényvásárlást, így a tőzsde tekinthető jelenleg az amerikai gazdaság *legsikeresebb* „iparágának".

— asz —

...nkdiktátor

...kezményekkel

VÉRANALÍZIS FRANKFURTBAN

Lesz-e féltestvére Steffi G
avagy kinek a kislár
a gyönyörű szép Tara T

Nagy tét a tízmillió márkás vagyo

Hideg napok vannak *Frankfurtban*, és mégis, ezen a délelőttön a teniszkedvelők százai gyűltek össze a *Kennedy Alle 104.* számú épületnél. Ugyanis itt van Frankfurt egészségügyi intézetének központja, amely többek között *a hivatalos véranalíziseket végzi.* A naivabb emberek azt kérdezhetik: mi köze ennek az intézetnek a világ legjobb teniszezőjéhez, *Steffi Grafhoz?*

A valóság az, hogy ezúttal nem Steffi Graf a főszereplő,

hanem a zseniális hölgyteniszező édesapja, név szerint Peter Graf, továbbá a 23 éves Nicole Meissner, Peter Graf volt barátnője, s nem utolsósorban a 13 hónapos Tara Tanita.

A kislánytól vért vesznek, azaz analízist készítenek, hogy megállapítsák: *Nicole Meissner kislányának apja-e Peter Graf vagy sem?* A szakemberek szerint százszázalékosan meg lehet állapítani ezzel az analízissel. Közel egy éve folyik a botrányos pereskedés, *Peter Graf tagad, s immár*

800 ezer márkájába került neki a mézeshetek gyönyöre s a vonzó, ifjú Nicole.

De ez még csak a kezdet. Mert ha ma a véranalízis megállapítja, hogy Peter Graf a kis Tara Tanita édesapja, akkor

az erkölcsi botrányon túl Steffi Grafnak féltestvérével osztoznia kell a Graf-vagyonon.

Ami nem kevés — szakértők szerint sok tízmillió márkáról van szó.

Így aztán nem csoda, hogy Steffi Graf egymás után veszíti el fontos mérkőzéseit, hiszen élete egyik legkínosabb fordulópontjánál tart. A jelenlegi vérvizsgálatra Steffi természetesen nem volt hivatalos,

de lehetséges féltestvérét, a gyönyörű parányi Tanitát meghívták főszereplőnek

— tőle vették a döntő vért.

Kárpáti Rudolf köszönete

Tisztelt Szerkesztőség!

1991. január 1-jétől 8-áig rendeztük a Budapest Bank Kupa és a LIGNIMPEX Kupa nemzetközi junior A kategóriás Világ Kupa vívóbajnokságokat, melyen több, mint 600 külföldi meghívott vett részt.

Versenyeinket ilyen nagyságrendben, szponzoraink segítsége nélkül, nem tudtuk volna rendezni: ellenszolgáltatásként viszont, egyre hangsúlyozottabbá válik a sajtó és más tömegkommunikációs eszközök szerepe a reklámszolgáltatásban. E kötelezettségnek hathatós segítsége nélkül, nem tudnánk eleget tenni. Engedje meg, hogy a Budapesti Vívó Szövetség nevében ezúton fejezzem ki köszönetemet a vívóbajnokságok sikeres propagandájáért.

Üdvözlettel:

/Kárpáti Rudolf/

elnök

NÉZŐ

Valóban váltani

NAGYSZERŰ ÖTLETNI kor tíz évvel ezelőtt dr. T hogy a monoton téli napra váltsa fel egy tétr veiség megpróbálta rango s fáradozása találkozott készségével, reklámérdek kétnapos nemzetközi H viadal.

A TRÓFEÁÉRT VALÓ rok részéről sikeres vol dőkben jobb, majd mind felekkel szemben is — n helyen. A vendégek ugya majd elmaradoztak, vagy kat küldtek. Mert nem ki pet vállalni, úgyhogy mé utazással járó fáradtságot

EZÉRT A MOSTANI, M dik kupakiírásban a szö engedte át a meghívás jog ményeként olasz, német, képviselői. Sajnos, ezútt vonalbeliek. Szükségesnek Hotels Kupa — ha ezen a évre —, felfrissítése talá vel vagy alkalmasabb id nem akadt más ország, a lalkozna téli verseny szer már világbajnoki szám, a felkerül az olimpiák prog nyári — szabadtéri találk

A MAGYAROK MINDI nagyon komolyan vették összecsapást, már csak azé tott az magyar váltócsa teljes élgárda indult, a ké tály az Újpest és Honvéd A mutatott teljesítmények lágbajnokságra való felkés.

SZOVJET HOKISIKER. A **Stockholmban** megrendezett nemzetközi jégkorongtorna utolsó mérkőzésén a **szovjet válogatott** 6-4 (2-1, 2-1, 2-2) arányban verte Svédországot. Ezzel tornagyőztes lett, 2. Svédország, 3. Finnország, 4. Cseh- és Szlovák SZK.

VÁNDORLÓ MŰKÖDŐTŐKE

Az utóbbi másfél évtizedben Tajvan, Dél-Korea, Hongkong, Szingapúr rövid idő alatt a „világ műhelye" lett. Az odaáramlott működőtőke egy része kezd elvándorolni. Az egyik új célpont Mexikó.

A külföldi működőtőkét Délkelet-Ázsia újonnan iparosodó országaiba mindenekelőtt az alacsony termelési költségek vonzották. Egy-egy ázsiai betanított munkás bére még a tizedét sem érte el a fejlett ipari országok munkabéreinek, ráadásul az odatelepült leányvállalatoknak többnyire nem kellett társadalombiztosítást sem fizetniük.

A „TIGRISEK"

Mind fejlettebb technika és technológia áramlott be az újonnan iparosodó országokba a külföldi vállalatok jóvoltából, s másfél évtized alatt a térségben számottevő feldolgozókapacitás alakult ki. Időközben megerősödött a helyi tőke, s Tajvan és a többi ország jelentős saját ipart alakított ki elsősorban az amerikai és a japán technikára és munkaszervezésre alapítva.

Az alacsony délkelet-ázsiai termelési költségek következtében gyakorlatilag elsorvadt az USA-ban a textilipar, a fémtömegcikkgyártás és az elektronikai komponenseket gyártó iparág. A termelés kihelyezésének, valamint az újonnan iparosodó államok saját exportoffenzívájának is betudható, hogy az Egyesült Államok jelentősen növelte behozatalát a térségből és külkereskedelmi mérlege tartósan deficites.

A nyolcvanas évek végén az életszínvonal javulása, a szakszervezeti mozgalmak erősödése és nem utolsósorban a délkelet-ázsiai országok gazdaságának izmosodása miatt emelkedtek a térségben a termelési költségek, elsősorban a munkabér. Így a működőtőke egyre olcsóbb országokat keres. Megindult a tőkevándorlás Malaysiába, Thaiföldre és kisebb mértékben Indonéziába. Ezekben az országokban ugyanis a termelési költségek ma még igen alacsonyak, a bérek pedig hasonlóak a 10—15 évvel ezelőtti dél-koreai, tajvani bérekhez.

Az Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Társulás létrehozásáról nemrégiben megkezdődött tárgyalások azonban valószínűleg új irányt hoznak majd a működőtőke „vonulása" számára. Ismeretes, hogy az Egyesült Államok, Kanada és Mexikó néhány éven belül le kívánja bontani a vámhatárokat egymás termékei előtt, s a későbbiekben megvalósulhat a munkaerő szabad mozgása is. Minden jel arra mutat, hogy Mexikó — amely Kanada és Japán után az Egyesült Államok harmadik legjelentősebb kereskedelmi partnere — átveszi az újonnan iparosodott ázsiai országok szerepét az amerikai vállalatok számára.

MIÉRT MEXIKÓ?

Mexikóban is igen alacsonyak a munkabérek, a szállítási költségek pedig csak kis részét teszik ki a távol-keleti fuvardíjaknak. A néhány éven belül megvalósuló vámmentesség pedig szinte behozhatatlan versenyelőny a mexikói termékek számára a távol-keleti versenytársakkal szemben. A „kísérleti laboratórium" már ma is eredményesen, s főleg nyereségesen működik. A „maquiladora megállapodás" keretében a határ mexikói oldalán összeszerelt amerikai leányvállalati termékek után csak a hozzáadottérték alapján kell az USA-ban importvámot fizetni. A több mint 25 esztendeje létező maquiladora-megállapodás nyomán csaknem kétezer amerikai vállalat alapított leánycéget Mexikóban.

A sikerrel kecsegtető szabadkereskedelmi tárgyalások hatására Tajvanból, Dél-Koreából, Hongkongból, Szingapúrból érezhetően megindult az „amerikai" vállalatok, illetve a kihelyezett termelés áttelepülése Mexikóba. Sőt, a „sima" importmegrendelésekből is mind több jut a mexikói cégek számára a távol-keletiek rovására.

Az A.T. and T. például nem bővíti üzenetrögzítő készülékeket gyártó üzemét Szingapúrban, hanem egy új gyárat alapít Guadalajarában 1500 dolgozóval. A világcég Szingapúrból ugyancsak Mexikóba helyezi át a zsinórnélküli telefonkészülékek javítására létrehozott vállalatát. Az Odyssey International, s még több textilipari vállalat kivonul Kínából és Mexikóban fog ruhákat gyártatni. Az áttelepülő cégek nevét még hosszasan lehetne folytatni, a lényeg azonban az, hogy megfordulóban van a tőke mozgásának iránya. Nem kétséges, hogy az amerikai és a kanadai vállalatok számára számos előnyt nyújtó Mexikó a következő esztendőkben okoz néhány kellemetlen meglepetést az egyre drágábban termelő ázsiai újonnan iparosodóknak.

KÉTIRÁNYÚ MOZGÁS

Jól jellemzi a kialakuló új helyzetet, hogy a délkelet-ázsiai országok nemzeti működőtőkéje is megindult Mexikó felé. Számos dél-koreai, tajvani és hongkongi nagyvállalat szándékozik termelése egy részét áthelyezni Mexikóba egyrészt az ottani olcsó munkaerő, másrészt az amerikai piac közelsége miatt. Tajvan egyik legismertebb vállalkozója, Lawrence Chu például Acmex néven maquiladora ipari parkot létesít Mexikóban, a Yucatan-félszigeten pedig hongkongi textilgyártók alapítanak vállalatokat. Az ugyancsak hongkongi Tin's Industrial Co. rövid időn belül áttelepíti játékgyártó részlegét Kínából Mexikóba.

Természetesen Mexikó nem „megoldás" minden külföldi gyártó számára. A külföldi tőke bizonyára nem fog kivonulni teljesen az újonnan iparosodó országokból, de jelenléte ezekben az államokban rövid időn belül érezhetően csökkenni fog. A vállalatok számolnak azzal, hogy néhány év múlva Mexikóban is emelkedni fognak a termelési költségek, de a majdani vámmentesség és az alacsony szállítási költségek nagy vonzerőt jelentenek. Időbe telik, ameddig a külföldi tőke kiépíti „hadállásait" Mexikóban, hiszen a délkelet-ázsiai letelepedés sem egyik percről a másikra történt. Az mindenesetre igencsak figyelemreméltó, hogy a Csendes-óceán medencéjében kétirányú lett a működőtőke áramlása.

GONDA GYÖRGY—SZENTGÁLI PÉTER

ILITÁS POLITIKA

munkatársai részletekbe ági helyzetben hogyan konvertibilitási stratégiát

mazása a kilencvenes évek eleji magyar gazdaságra. Eszerint a gazdasági alanyok, illetve állampolgárok túlnyomó többsége képes és hajlandó is vállalni a rendszerváltás nehézségeit. Ehhez az állami intézményeknek mindenekelőtt világos és egyértelmű jelzéseket, helyzetértékelést, illetve megfelelő keretfeltételeket kell teremteniük.

A mérséklődő állami újraelosztás miatt viszonylagosan szűkülő központi forrásokat így elsősorban arra kell összpontosítani, hogy csökkenjen a termelésük és a fogyasztásuk változtatását vállalók kockázata és az önhibájukon kívül elviselhetetlenül nehéz helyzetbe kerülők gondja is. A gazdaságpolitikát állandóan újra kell gondolni, s a változó kül- és belpolitikai, illetve gazdasági feltételeknek megfelelően szükség esetén rugalmasan kell módosítani.

A Kupa-program tehát keleteurópai kereskedelmünk valóban súlyos gondjai ellenére sem vált — illetve láthattuk nem is válhatott — halottá. A feltételek változása azonban természetesen szükségessé teheti a hangsúlyok módosítását. Nem lennénk tehát igazán meglepve, ha a szociálpolitikában, az agrártermelésben, egyes ipari alágazatokban, illetve az exportálóknál a feltételek kedvezőbbé, az importőröknél pedig a tervezettnél valamivel kedvezőtlenebbé válnának.

A bevételkieséssel sújtott költségvetésben így további — esetleg 2 agrárterméket, 1—2 ipari alágazatot, az exporthitelnyújtást és -biztosítást stb. érintő — kiadások is megjelenhetnek. Alapvető fontosságú, hogy az ehhez szükséges forrásokat döntően az államháztartáson belüli átcsoportosításokkal, s ne a deficit 5—10 milliárd forintot meghaladó növekedésével teremtsük elő. Ezért döntő jelentőségű az egyértelmű és szilárd kormányzati kiállás a Kupa-program állami szerepvállalására vonatkozó (némileg tehát elképzelhető, hogy módosuló) alapelvei mellett, s a nemzetközileg értékelt teljesítmény nélküli jövedelemigények határozott visszautasítása.

A Kupa-program éppen attól élő, hogy a hangsúlyoknak változniuk kell. Így elérhetőnek látszik a GDP 6—7 százalékos, a beruházások 20 százalékos csökkenésének, az infláció 35—38 százalék közötti növekedésének a „megfogása", az átlagos munkanélküli-állomány 150 ezres, s a téli munkanélküliség 250 ezres határának a betartása, illetve a finanszírozhatósága stb.

Ebben a feltételrendszerben reális esélyünk — értsd: megfelelő árfolyamunk, devizatartalékunk, inflációnk, pénzmennyiségünk stb. — lehet arra, hogy egy sikeres konvertibilitási menetrendet is megvalósítsunk. A bankközi devizapiac 1992 második negyedétől várható majd az év közepétől ennek a vállalatokra való kiterjesztése, párhuzamosan a devizabeszolgáltatási kötelezettség eltörlésével. Meghatározott feltételek teljesülése esetén 1993 elején már a lakosságra is kiterjeszthető lesz a belső konvertibilitás.

Az előfeltételek teljesülése esetén az 1993-as Karácsony egyik ajándéka lehet a valamenynyi folyó lakossági tételre is kiterjedő belső konvertibilitás. Az 1994. évi választások előtt pedig reális lehet a vállalati tőkeműveletekre is kiterjedő, az IMF által elismert, a külföldi tőzsdéken jegyzett forintárfolyamot stb. jelentő külső konvertibilitás deklarálása is. A teljes, a tőkeműveletekre is kiterjedő konvertibilitás kihirdetése pedig valószínűleg az Európai Közösséghez való csatlakozásunkat előkészítő tárgyalásokkal összhangban, talán úgy 1995—1996 táján lenne célszerű.

ASZTALOS LÁSZLÓ GYÖRGY

stárjegy-aukció leti feltételekkel

kezdettel tart diszkontkincstárjegy-**aukciót,**
jánlatot tehet a vásárolni kívánt 500 000
rok mennyiségére és vételárára.
efektetések piacán kiemelten magas,
héten szerdán **30 napos lejáratra,** páratlan
lejáratra lehet befektetni.
hlati nyomtatványok az MNB **Nyíltpiaci**
tályán
tér 8. IV. 441.), és
tóságainál szerezhetők be.
153-1550, 132-1934 MNB

ukció

	7-Aug.-91
illió forint)	1500.0
évérték %-a)	91.95
n (%)	35.51
Ft)	665.0
M Ft)	650.5
	35.51
	34.64
	35.31
	91.99
orint)	1300.5

usztus 7.
usztus 13.
53-1550, 132-1934 MNB

Budapest X. kerületében levő,

külföldi érdekeltségű kft.

gazdasági igazgatót keres.

Feltétel: pénzügyi, számviteli vagy mérlegképes könyvelői végzettség, több évi iparvállalati és számítógépes gyakorlat.
Telefon: 147-0158

FRANCHISE

Hamburger az egész világ?

Jól jövedelmező piacnak ígérkezik Kelet-Európa az amerikai gyorsbüféhálózatok számára, hiszen ebben a térségben a „gyorsfalatok" csak most vannak terjedőben. Magyarországon sorra nyitja kulturált és uniformizált gyorséttermeit a McDonald's, hamarosan megnyílik az első Burger King hamburgerbár, s már készülődik a bemutatkozásra az Egyesült Államok legnagyobb és legnépszerűbb pizzahálóhata, a Pizza Hut is.

A 36 esztendővel ezelőtt alapított McDonald's számára a gyors ütemű külföldi terjeszkedés igen fontos, hiszen a hamburgerkirály forgalma az Egyesült Államokban az utóbbi 2-3 évben nem a korábban megszokott mértékben növekszik. Ennek többek között az az oka, hogy az amerikai gyorsbüfé-bizniszben mind több a résztvevő és egyre élesedik a verseny, ugyanakkor az amerikaiak az egészséges életmód jegyében igyekeznek alacsonyabb kalóriatartalmú ételeket fogyasztani. A recesszió is jócskán belemart a családi költségvetésekbe, kevesebb jut tehát az egyre drágább hamburgerre, pizzára, csirkefalatokra, sült krumplira, almás pitére és a többi – meglehetősen hizlaló – gyorsfalatra.

1955-ben 15 centbe került egy hamburger, ma viszont már másfél-két dollár. Az „arany boltív" – ez a McDonald's jelképe – azonban továbbra is meglehetősen nyereséges vállalkozás. Az óriásvállalat forgalma tavaly az Egyesült Államokban és külföldön elérte a 18,8 milliárd dollárt, adózás előtti nyeresége pedig megközelítette a kétmilliárdot. Új jelenség, hogy a profitból mind nagyobb rész származik a külföldi hálózatból. 1987-ben az amerikai piac 870, a külföld pedig 290 millió dollár nyereséget hozott a hamburgerkirálynak. Tavaly viszont az amerikai eladásokból 986, a külföldi értékesítésből pedig csaknem 800 millió dollár haszon származott.

Szigorú szabvány

Az éttermeit szigorúan uniformizáló, az egész világon nagyjából azonos választékot kínáló és ugyanolyan kiváló minőséget nyújtó cégnek az Egyesült Államokban 8500 étterme van. Ebből mindössze 1600 saját tulajdon, 6900 pedig úgynevezett franchise-szerződés alapján működik. A McDonald's szívesen adja el a névhasználati jogot, de egyúttal megköveteli, hogy a nem saját tulajdonú éttermek is az ő előírásai szerint, az általa szállított gépekkel és berendezésekkel, valamint alapanyagokkal működjenek.

A McDonald's meglehetősen büszke arra, hogy az esztendő minden napján nyílik valahol a világon egy új gyorsbüféje. Külföldön jelenleg 3300 étterme működik, ezek egyharmada van csak a cég tulajdonában, a többi névhasználati alapon kapcsolódik a lánchoz. A vállalatbirodalom az Egyesült Államokban „hamburgeregyetemet" működtet, ahol a hazai és a külföldi gyorsbüfék vezető beosztású munkatársai egy hónapos tanfolyamokon sajátítják el a „hamburgertudományokat": a vevőkkel való bánásmódot, a tisztasági előírásokat, a marketinget és a vezetési ismereteket.

Fogyókúrázóknak

Több száz élelmiszertechnológus és vegyész dolgozik a nagyvállalat laboratóriumaiban az új termékek kifejlesztésén: az elmúlt esztendőkben e tevékenység eredményeként jelentősen bővült a cég menükártyája. Megjelentek az öntetes saláták, a különféle mártásokkal kínált rántottcsirke-falatok s nemrégiben a McPizza nevű pizzaköltemény. A legújabb termék pedig a McLean Deluxe nevű, alacsony zsírtartalmú hamburger. McDonald's-ék most a „sovány" hamburgertől várják a forgalom fellendülését.

Mit nem tesz a növekvő versenyharc! Ma már az amerikai munkahelyek mindegyikénél természetes a telefax, s több millió készüléket szereltek fel a lakásokban is. Ezzel párhuzamosan minden amerikai McDonald's-gyorsbüfét elláttak faxszal, hogy a fogyasztók a munkahelyükről vagy éppen otthonról is meg tudják rendelni a hőn óhajtott gyorsfalatokat. A rendelés beérkezte után néhány perccel hőtartó csomagolásban már meg is érkezik a házhoz szállított finomság. (A McDonald's a házhoz szállítás bevezetésével nemcsak forgalmát növeli, hanem egyúttal új munkahelyek ezreit is teremti az Egyesült Államokban.)

Minden jel arra mutat, hogy a világ első számú gyorsbüféhálózatának szüksége is van az állandó megújulásra, az újabb és újabb piaci fogások bevezetésére, hiszen egyre több versenytárs harapdálja mind az amerikai, mind pedig a külföldi gyorsétkezési piacot. Egyelőre egyetlen versenytárs sem fenyegeti komolyan a McDonald's vezető helyét, de figyelemre méltó tény, hogy részesedése fokozatosan csökken ebben a „műfajban". Legnagyobb vetélytársa a Burger King, amely tavaly már világszerte 6,1 milliárd dolláros forgalmat bonyolított le. A Burger King az USA-ban és külföldön mintegy ötezer gyorsétteremmel rendelkezik, egyelőre tehát nem jelent komoly veszélyt a McDonald's-ra. Az viszont nem hagyható figyelmen kívül, hogy egy-egy amerikai McDonald's-gyorsbüfé évek óta 1,3 millió dolláros forgalmat bonyolít le (évente), s néhány esztendeje megállt, sőt valamelyest csökkent az egy boltra jutó értékesítés összege. Ezzel szemben a Burger King éttermei – amelyek kínálata nagyjából azonos a vezető cégével – évről évre dinamikusan növelik eladásaikat.

Igencsak jelentős versenytárs a Kentucky Fried Chicken hálózat, amely elsősorban az Egyesült Államokban rendelkezik gyorséttermekkel. A Kentucky csak csirkeételeket kínál, s ebből tavaly 5,8 milliárd dolláros forgalmat bonyolított le. Miután a McDonald's újabban érdekelt a pizza-„műfajban" is, igencsak oda kell figyelnie a robusztusan fejlődő Pizza Hut-hálózatra, amelynek tavalyi forgalma 4,9 milliárd dollár volt.

Viszonylag új jövevény a hamburgerpiacon a Hardee's és a Wendy's, amelyek tavaly 3,3, illetve 3,1 milliárd dolláros forgalmat bonyolítottak le. Ezek a hálózatok elsősorban az Egyesült Államokban jelentenek konkurenciát a McDonald's-nak és a Burger Kingnek, külföldön ugyanis még alig rendelkeznek gyorsétteremmel.

Kelet-Európa jó vevő

Nem véletlen, hogy Kelet-Európára mind a McDonald's, mind pedig a Burger King megkülönböztetett figyelmet fordít. Jól jellemzi a gyorsétkek iránti keresletet, hogy a *moszkvai* McDonald's- étterembe és a Pizza Hut-„lerakatba" 6-8 órás sorállás után lehet csak bejutni. Az első budapesti McDonald's-étterem bonyolította le hosszú ideig a cég világhálózatában az egy üzletre jutó legmagasabb forgalmat. A gyorsfalathálózatok világméretű terjeszkedési stratégiájában Kelet-Európa kiemelt helyet foglal el: ennek a térségnek a profittermelő képessége ugyanis a vendéglátóipar területén meglehetősen nagy. Várható tehát, hogy a következő esztendőkben az amerikai gyorsbüféhálózatok piaci versenyének egyik legfontosabb „hadszíntere" Kelet-Európa lesz. S a kínálati piac létrejöttéből mindenekelőtt a fogyasztók fognak profitálni.

Gonda György

Magyarok Wiesbadenben

Mint már előző számainkban beszámoltunk róla, a nyár elején a németországi Wiesbadenben rendezték meg a Nemzetközi Franchise Vásárt, melyen nagy számban vettek részt magyar érdeklődők is.

A franchise-vásárok fő célja, hogy a rendszertulajdonosok rendszerük bemutatásával toborozhassanak franchise-átvevőket.

Az idei német vásár másik célja volt a franchise elterjesztésének támogatása a kelet-közép-európai országokban. A volt NDK teljes „beterítése" után a Német Franchise Szövetség (mely eddig közel 100 ezer márkát invesztált a magyar szakemberek képzésébe) mindent elkövetett, hogy a figyelmet a volt szocialista országok felé irányítsa.

E célok elősegítésére rendezték meg a kelet–nyugati fórumot, melyen cseh, keletnémet, jugoszláv, lengyel és magyar szakemberek vettek részt.

A fórumon egyértelműen a magyarok játszották a főszerepet, elismerést aratva szakértelmükkel, aktivitásukkal, nyíltságukkal. A legnagyobb érdeklődést a magyar privatizáció váltotta ki.

A német rendszertulajdonosok érdeklődnek országunk mint potenciális befektetési terület iránt, de eléggé bizonytalanok és tájékozatlanok.

Egy átlagos német üzletemberben még mindig az a téveszme él, hogy egy vegyes vállalatban csak kisebbségi tulajdona lehet, a nyereséget nem viheti ki az országból, félnek a nyelvi nehézségektől, és nem igazodnak el a magyar tulajdonviszonyokban.

E bizonytalanságok eloszlatásához nagymértékben hozzájárult a német nyelvű Privát Profit, mely a franchise magyarországi helyzetét bemutató cikkével nemcsak a szakemberek, de a laikus látogatók érdeklődését is felkeltette.

A vásár 110 kiállítójának standjaiból számunkra „legizgalmasabbak" a kisipari szolgáltató szférában dolgozó cégek voltak. Itthon is bizonyára nagy sikert aratna az ajtók, konyha- és fürdőszobabútorok felújításával foglalkozó asztalosháló-zat, amely például a német árakat figyelembe véve egy komplett konyhát a kész bútor árának harmadáért varázsol újjá. Nagyon divatos Nyugat-Európában a „Csináld magad" mozgalom, miután a szakipari munkák ott még drágábbak, mint nálunk. Sok rendszer erre épít.

Az egyénileg is összeállítható, minden szerelvénnyel ellátott padlófűtés-hálózat vagy a vegyszeres fal- és mennyezettisztító rendszer (mely újjáfestéstől kímélheti meg a lakókat) valószínű, hogy érdekelné a magyarokat. Láttunk három-négy négyzetméteres luxus minifürdőszobát, mely drága ugyan, de a magyar lakásméreteket figyelembe véve igencsak népszerű lehetne itthon is.

A vásáron természetesen nemcsak ilyen jellegű cégek mutatkoztak be, hanem a hagyományos klasszikus kiskereskedői rendszerek: gyorsétkeztetők, fodrász- és testápolószalonok, tisztítók, a varázslatos figuráiról és színeiről nálunk is népszerű lufis-hálózat, autóápolási rendszerek, kisebb, nemzetközileg még nem ismert szállodai láncok és még sokáig lehetne sorolni a bő választékot.

A franchise hazai elterjedésével mi is egyre közelebb kerülhetünk a Nyugaton megszokott, nagyon színvonalas szolgáltatásokhoz, kereskedelmi láncokhoz, éttermekhez, melyek remélhetőleg mindannyiunk életét könnyebbé, kulturáltabbá fogják tenni.

FELHÍVÁS

A Privát Profit országos vállalkozástámogató irodahálózatának (lásd PP április) működtetésére elfogad még jelentkezőket az alábbi városokból: Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Miskolc, Székesfehérvár, Szeged. Olyan, lehetőleg helyiséggel és infrastruktúrával rendelkező vállalkozók és cégek jelentkezését várjuk, akik jó szervezők és megfelelő kapcsolatokkal rendelkeznek a helyi vállalkozói körökben.

Jelentkezni lehet: TRADEMARK Franchise és Marketing Konzultáns Kft. 1118 Budapest, Sümegvár u. 22/A. *Haraszti Mihály* ügyvezető igazgató

SVÁJC 700 ÉVES

KÉTSÉGEK AZ ALPOKBAN

Az idén 700 éves és oly hosszú ideig mozdulatlannak tűnő Svájcban megindult egy olyan erjedési folyamat, amelynek kimenetele kétesélyes: az ezredfordulóig Svájcnak el kell döntenie, megőrzi-e viszonylagos elzártságát az Alpok csúcsai között, vagy pedig — hagyományainak egy részét feladva — az eddiginél erőteljesebben integrálódik Európába.

Svájc politikai, társadalmi és gazdasági rendszere kétségen kívül sikertörténet. A 6,5 milliós lakosságnak szorgos munkával, gyakorlatilag nyersanyagok nélkül, de jelentős mennyiségű vízi energiával sikerült elérnie, hogy Európában az egy főre jutó jövedelem már évek óta Svájcban a legmagasabb. A gazdasági sikerek végső soron három pilléren nyugszanak. Az úgynevezett közvetlen demokrácia rendszere sikeresen tartotta és tartja össze a négy nyelvi és két vallási csoportot. Az ország semlegessége és erős hadserege távol tartotta Svájcot a kontinensromboló háboruktól. Végül, de nem utolsósorban a magángazdaság virágzása és a belföldi piac védelme lehetővé tette a külföldi működőtőke elburjánzásának megakadályozását a svájci gazdaságban. Ebben a védelemben nem kis szerepük volt azoknak a „kartellszagú" megállapodásoknak, amelyeket a svájci vállalatok sorra kötöttek egymással az elmúlt évtizedekben. Az úgynevezett szocialista világrendszer összeomlása, a kelet-nyugati enyhülési folyamat kiteljesedése, a nemzetközi pénzügyi határok lemorzsolódása, és mindenekelőtt az EK integrációs folyamata arra készteti a svájciakat, hogy átgondolják, újraminősítsék eddigi értékrendjüket, s kétségeiket legyőzve megtalálják méltó helyüket az újjáformálódó Európában.

Ennek az erjedésnek egyik fontos jele például a hadsereg létszámának csökkenése. Változóban van a titok, a titkosság gyakorlata is a svájci gazdasági életben. A vállalatok kötelesek a korábbinál több adatot szolgáltatni gazdálkodásukról részvényeseik számára. Számviteli rendszerüket fokozatosan közelíteniük kell a közös piaci előírásokhoz.

Nincs többé lehetőség árkartellek létrehozására a bank és a biztosítási szakmában. Újraszabályozták a banktitok intézményét annak érdekében, hogy Svájc a jövőben ne lehessen a világ egyik „pénzmosodája", a kétes eredetű jövedelmek biztonságos kikötője.

Svájc keresi az identitását, helyét a külgazdasági kapcsolatok területén is. Az alpesi ország tagja az Európai Szabadkereskedelmi Társulásnak (EFTA), amely tárgyalásokat folytat az EK-val egy úgynevezett — 18 országot tömörítő — Európai Gazdasági Térség létrehozásáról. A tárgyalások során Svájc a maga számára szeretne több kedvezményt, kivételt kapni a Közös Piactól, mint a többi EFTA-ország. Gazdaságilag ugyanis Svájcot és a Közös Piacot erős szálak kötik össze. Az ország 68 milliárd frankos exportjának 57 százaléka irányul az EK országaiba, a 96 milliárd frankos importnak pedig 71 százaléka származik onnan.

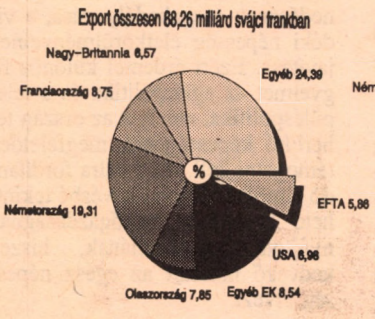
Bernben is világosan látják, hogy az EK a teljes gazdasági integráció mellett öles léptekkel halad a politikai unió megteremtése irányába. Ez pedig összeegyeztethetetlen a svájci közvetlen demokráciával. Az alpesi országban ugyanis minden fontosabb kérdésben népszavazás dönt, amely csak akkor hoz pozitív eredményt, ha a 23 kanton és a lakosság többsége elfogadja a referendumra bocsátott kérdést. Az Európai Gazdasági Térségről szóló egyezmény aláírása is a népszavazás eredményének függvénye, s az előzetes felmérések szerint a német nyelvű kantonok a szorosabb közös piaci kapcsolatok ellen vannak.

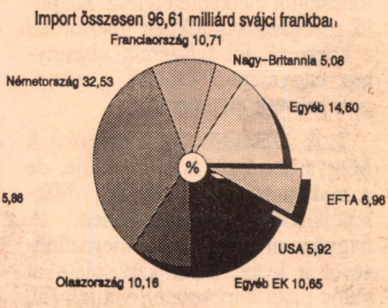
Az államszövetség megalapításának hétszázadik évében a svájci gazdasági és pénzügyi körök meglehetősen megosztottak az ország jövőjét illetően. Számos politikus, gazdasági szakember — köztük Fritz Leutwiler, a központi bank volt elnöke — úgy véli, hogy Svájcnak magának (és nem külső nyomásra) kell liberalizálnia gazdaságát, magának kell felszámolnia az árkartelleket, és illeszkednie a gazdaság területén az EK gyakorlatához. Ugyanakkor az országnak időre van szüksége ahhoz, hogy politikai rendszerét közelítse a Közös Piacéhoz. Leutwiler nemrégiben ezt a gondolatot igencsak finoman így fogalmazta meg: „csak az európai föderalizmus adhat esélyt a fennmaradásra egy olyan ország számára, amely maga is kantonok és nyelvi régiók uniója".

Ezzel szemben nem kevés azoknak a — jobbára fiatal — gazdasági szakértőknek és üzletembereknek a száma, akik úgy vélik, hogy Svájc többé nem engedheti meg magának az elszigetelődés luxusát. Véleményük szerint az országnak nem illeszkednie, hanem mielőbb csatlakoznia kell a Közös Piachoz, ellenkező esetben ugyanis már nem lesz lehetősége a szorosabb kapcsolódásra az európai politikai és gazdasági folyamatokhoz.

GONDA GYÖRGY

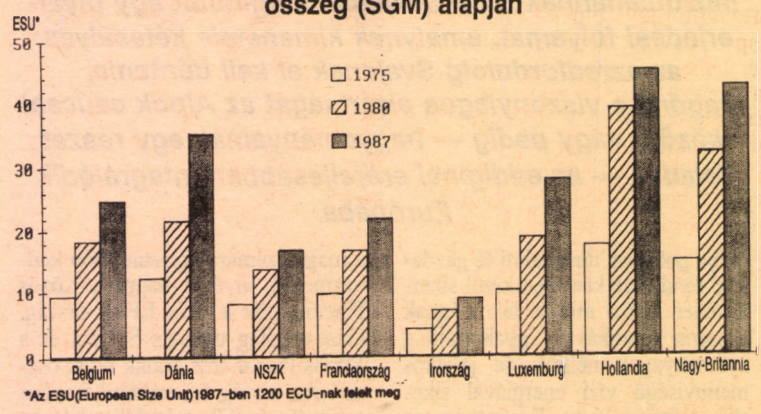
SVÁJC KÜLKERESKEDELMI MÉRLEGE 1990-BEN

AG — ÁTMENETI IDŐRE

A gazdaságok átlagos mérete a fedezeti összeg (SGM) alapján

*Az ESU(European Size Unit)1987-ben 1200 ECU-nak felelt meg

goknak is, de változó-megújuló tartalommal. Tevékenységükben szervezeti-döntési-érdekeltségi rendszerükben olyan mélyreható változások mennek végbe, amelyek eredményeképpen gazdasági arculatuk is megváltozik. E folyamat részeként az átalakuló nagyüzemek sajátos szerepet tölthetnek be a kereteik között kialakult, létrehozott vállalkozások támogatásával-ösztönzésével és fokozatos önállósításával a családi gazdaságok és a csoportos vállalkozások kialakításában és ezzel együtt saját arculatuk átformálásában.

2. A fejlett országok agrárágazatának domináns szereplője a családi gazdaság, amelynek klasszikus definíciója egyre kevésbé érvényes a részidős gazdaságok bővülő csoportjára. A családi gazdaság megjelölése még egyetlen országban is nagyon eltérő gazdaságokat ölel fel, de általános jellemzőjük, hogy a piacgazdaság törvényeinek megfelelően működnek, alkalmazkodóképesek, korszerű termelőeszközökkel, szakképzett munkaerővel rendelkeznek, méretük növekszik, a verseny folyamatosan differenciálja és szelektálja őket. A jövőt tervezve Magyarországon sem lehet néhány hektáros családi gazdaságokban gondolkodni, mert többségük életképtelen lesz. Kiépülő piacgazdaságunkban elsősorban a korszerű, jól felszerelt, viszonylag nagyméretű családi gazdaságok lesznek életképesek.

3. A részidős gazdaságoknak Magyarországon is lesz jövője, de a mai kistermelők erőteljes differenciálódása elkerülhetetlen. A nagyüzemi „védőernyő" megszűnésével a kvázi piaci kapcsolatokat valós piaci kapcsolatok váltják fel, a kistermelőknek erősödő piaci versenyben — az importversenyt sem kizárva — kell helytállniuk, szembenézve a túltermelés és a minőségi igények hihetetlen megnövekedéséből adódó kihívásokkal. A hobby gazdaságokat kevésbé érinti, hiszen elsősorban nem gazdasági megfontolások motiválják őket, de az árutermelő kisgazdaságok száma várhatóan csökken.

4. A mezőgazdaság gazdasági térvesztése a társadalmi szükségletek szerkezeti változásának természetes következménye. Ebből következően mezőgazdaságunk még sikeres privatizáció és szervezeti átalakulás után sem lesz képes a „húzóágazat" vagy a dinamizáló ágazat szerepének betöltésére, az iparfejlesztés forrásainak előteremtésére, a munkanélküliség „felszívására" és a térségi problémák megoldására. A mezőgazdaság gazdasági szerepének előre jelezhető relatív csökkenéséből adódó problémákkal illúziók nélkül kell szembenézni, és már most meg kell tervezni az ebből adódó feszültségek enyhítésére alkalmas gazdaságpolitikai eszközöket és mechanizmusokat.

A mezőgazdaság társadalmi szerepe — gazdasági szerepével ellentétben — nem csökken. A változó társadalmi értékrendben növekvő hangsúlyt kap az emberhez méltó környezet megteremtése, a természeti táj védelme, a vidék elnéptelenedésének megakadályozása, a vidéki népesség életkörülményeinek javítása. Ezért érdemel különös figyelmet az agrárpolitika és a településpolitika, amelyet az ország teherbíró képességének megfelelően támogatni kell. Az e célra fordítandó támogatás egyre kevésbé tekinthető csupán a mezőgazdaságnak nyújtott preferenciának, hiszen kedvező hatásait az egész népesség élvezi.

SEBESTYÉN KATALIN—
KOVÁCS KATZENBACH
MARGIT

MIT KELL TUDNI A RÉSZVÉNYTÁRSASÁGRÓL?

címmel országos konferenciát szervezünk.

A konferencia védnöke:
DR. SÁRKÖZY TAMÁS

Időpont: 1991. szeptember 24.
Részvételi díj: 3350,- Ft (ebéddel)
Jelentkezési határidő:
1991. augusztus 31.

COOPINFORM RT.
Oktatási Iroda
1076 Bp., Péterfy S. u. 44.
Tel.: 121-0809
Fax: 121-0807 Hsz.: 134

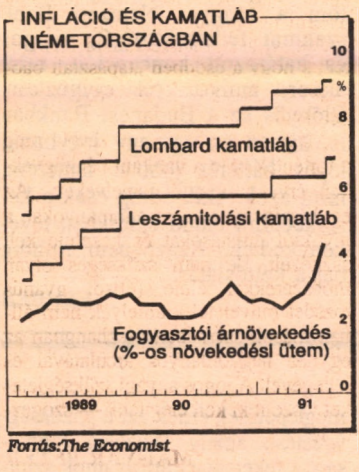
ÚJ ELNÖK, ELSŐ LÉPÉS

A BUNDESBANK ELSZÁNJA MAGÁT

Mielőtt Magyarország a pápa, a Szovjetunió pedig az „oda-vissza" puccs felé fordult volna, a Bundesbank végrehajtotta a maga fordulatát. A frissen hivatalba lépett új bankelnök 6,5 százalékról 7,5 százalékra emelte a leszámítolási kamatlábat és (a várt 0,5 helyett 0,25 százalékkal) 9-ről 9,25 százalékra a lombardhitelek kamatlábát. 1980, illetve 1982 óta nem volt ilyen magas ez a két kamattípus Németországban.

A lépés egyértelműen inflációellenes és a márka árfolyamának védelmét szolgálja. Közvetlen következményeként a márkához igazodó nyugat-európai jegybankok is emelték a kamatlábat. Az osztrákok úgy hajtották végre az emelést, hogy a kamatszintek pontosan azonosak legyenek a németországival, az emelés aránya azonban némileg kisebb, mint a németeknél.

A hatvanhat esztendős Helmut Schlesinger a közelmúltban vette át Németország nagy hatalmú központi bankjának, a Bundesbanknak a vezetését. Az új bankelnök azután került a rivaldafénybe, hogy Karl Otto Pöhl — aki 1980 óta volt a Bundesbank elnöke — májusban bejelentette távozását. Schlesinger az a típusú bankár, aki végigjárta a pénzintézeti hierarchia szinte minden fokát, s jól ismeri a központi bank szerepét, helyét és feladatait a gazdaságban. 1949-ben a müncheni IFO gazdaságkutató intézetben kezdte hivatali pályafutását, s 1952-ben csatlakozott a Bundesbank elődjéhez, a Bank Deutscher Länderhez. A szigorú monetarista elveket valló közgazdászt 1964-ben nevezték ki a központi bank közgazdasági és statisztikai főosztályának élére, 1972-ben pedig tagja lett a Bundesbank 18 tagú igazgatóságának. 1980-tól a bank elnökhelyettese, aki kínosan ügyelt arra, hogy mindig lojális maradjon Pöhl bankelnökhöz.

Forrás: The Economist

Munkatársainak, valamint a német kereskedelmi bankok vezetőinek véleménye szerint a Bundesbankban mindig is Schlesinger volt a „kemény ember". Már mint a bank vezető közgazdásza elkötelezte magát a pénzügyi stabilitás, a szigorú kamat- és pénzpolitika, valamint a monetarista irányzat mellett. Kollégái szerint bankos pályafutása idején a legapróbb részletekre is odafigyelt, de soha sem veszett el a részletekben. Pöhlnek sem volt könnyű dolga, amikor átvette a Bundesbank elnöki székét, Schlesingerre azonban több és bonyolultabb feladat megoldása, illetve „levezérlése" vár.

Az új elnök akkor került a Bundesbank élére, amikor Németországban növekszik az infláció, egyre kuszább a költségvetés helyzete, s hiányt mutat a folyó fizetések mérlege. Ezeken a gondokon a Bundesbanknak és a kormánynak mielőbb úrrá kell lennie ahhoz, hogy Németország nagyobb megrázkódtatások nélkül a kilencvenes években is meg tudja őrizni gazdasági nagyhatalmi szerepét. A német egyesítés számos előre nem látott problémát hozott, amelyek megoldása már rövid távon is szigorú gazdaságpolitikát követel meg, s ebben jelentős feladat vár a Bundesbankra is.

A német gazdaság alakulásának egyik legfontosabb eleme a kamatpolitika. A Bundesbank igazgatóságában mind a 18 tag egy-egy szavazattal rendelkezik, az irányadó kamatok mértékéről egyszerű többségi szavazással döntenek.

Schlesingernek első — modellértékű — akciója volt, hogy kompromisszumosan engedett a kamatok emelésére irányuló több oldalról jövő nyomásnak. Miután az igazgatóságban ő is csak egy szavazattal rendelkezik, akaratát csak akkor tudja érvényesíteni, ha szakmai és emberi vonatkozásokban is kiváló kapcsolatokat épít ki a Bundesbank döntéshozó testületének minden egyes tagjával. Szakértők véleménye szerint az új bankelnök számára elsőrendű feladat a központi bank és a német márka hírnevének megőrzése, így az emelés „szíve szerint való". Munkatársai szerint a következő két esztendőben a Bundesbankban nem igazán lesz helye a (mostani, lombardügyhöz hasonló) kompromisszumos megoldásoknak, s az új elnök várhatóan sokkal keményebb kezű lesz elődjénél. Népszerűtlen, de szükséges döntéseket kell hoznia többek között a német egyesítés finanszírozásáról, a központi bank igazgatóságának „áramvonalasításáról", valamint az európai pénzügyi unió sorsáról. Schlesinger nem az a bankvezető, aki megijed a népszerűtlen döntések meghozatalától, pedig tisztában van azzal, hogy Németország azon kevés országok egyike, ahol a népszerűtlen pénzügyi döntések meghozóit a történelem kevésbé felejti el, mint a „jó" bankelnököket.

A nyár végétől sem várnak rövid távon könnyű feladatok Schlesingerre. Pöhl hosszú ideig tartotta a kamatszintet a csökkentést követelő amerikai pénzügypolitikai nyomással szemben. Schlesinger nyomban elszánta magát az emelésre, szembeszállva nemcsak a FED uraival, hanem azokkal a belső erőkkel is, amelyek az infláció-ellenesség és a márka védelme mellett nagyobb prioritást adtak volna a konjunktúra élénkítésének. Minden jel arra mutat, hogy a következő években Németország pénzügyeit igen markáns egyéniség fogja irányítani, akinek vezérletével a Bundesbank szerepe tovább fog növekedni az ország gazdasági életében.

G. GY.

C

T. ELNÖK-VEZÉRIGAZGATÓJÁVAL

ÁSKÉNT

Visszatérve a Budapest Bank helyzetére, felmérte-e már, hogy mi a tényleges helyzet a banknál. Vagyis van-e lehetőség arra, hogy a későbbiekben a kétes kintlevőségeket fokozatosan felszámolják.

➤ Bizonytalan vagyok a választ illetően, hiszen épp most fut végig a gazdaság érintett szereplőinek kezén az új kereskedelmi bankokra vonatkozó törvénytervezet. Ez lényeges változtatásokat javasol a különböző mutatók tartalmát illetően. A pénzintézeti törvényjavaslatot éppen azért bírálják ma sokan, mert nem tisztázza a súlyozott eszközkockázati mutató tényleges tartalmát, vagyis azt, hogy ebbe a mutatóba milyen értékelés alapján mi kerüljön bele (az eszközöket hogyan értékeljük), ugyanaz a bank egészen más helyzetbe kerül már-más számítás esetén. Mi is kipróbáltuk ezt a kockázati mutatót és a minősítéstől függően döbbenetesen eltérő eredményeket kaptunk, így nem tudok ma még biztos választ adni arra, hogy a Budapest Bank milyen alapon és mikor tud „megtisztulni" a kérdésben említett kétes követelésektől. Ráadásul ez a kétes követelésállomány, ha úgy tetszik, akkor automatikusan is változik, anélkül, hogy a pénzintézet bármit is tenne. A gazdaság ugyanis szerencsére működik: így sok vállalat kénytelen lenne fizetni, de mivel nem tud, ezért, különösen az elkövetkezendő hónapokban, valószínűleg felszámolási eljárás alá kerül. Mindezekkel együtt én bízom abban, hogy az ősszel a parlament elé kerülő pénzügyi törvényjavaslat olyan megoldásokat tartalmaz majd, amelyek mellett a pénzintézetek — így a Budapest Bank is — képesek lesznek reális mérleget összeállítani.

Változott-e és ha igen, milyen irányban a kereskedelmi bankrendszerről vallott szemlélete, amióta már nem a Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatója? Igaz-e, hogy „a hollét határozza meg a tudatot"?

➤ Nem hiszem, hogy bármit is változott volna, Legalábbis tartalmilag nem látom másként sem a kereskedelmi bankok, sem pedig a jegybank szerepét a magyar pénzpiacon. Szerencsésnek tartom magam a jegybanki előéletem miatt, hiszen olyan területen dolgozhattam, ahol megismerhettem a privatizációtól kezdve a nemzetközi pénzügyi szférán át minden olyan területet, ami segítséget nyújt most a Budapest Bank vezetéséhez. Nem változott a véleményem, márcsak azért sem, mert e pénzintézet élén csak megerősítve látom azt a korábbi álláspontomat, hogy a magyar gazdaságban hiányzik az egységes állami akarat. Bár az sem tisztázott, hogy mi az, hogy állam, illetve kik milyen szervezetek jelentik az államot, mi az állami akarat, például a bankok privatizációja kapcsán és hadd ne soroljam tovább. S ha figyelembe vesszük a hazai infláció jelenlegi mértékét, nem csodálkozhatunk a vállalkozók körében egyre növekvő bizonytalanságon. Mindezzel együtt úgy gondolom, hogy a jegybank természetes partnere és szövetségese, nem pedig ellenfele a kereskedelmi bankoknak. Így természetesen ma egy kereskedelmi bankban dolgozva ugyanúgy becsülöm a Magyar Nemzeti Bank szakmai felkészültségét, világos és határozott koncepcióit, mint akkor, amikor ott dolgoztam. Előnyös ez a Budapest Bankban is, hiszen én egy-egy jegybanki lépés hátterét jobban ismerem, mint azok, akik eddig csak a kereskedelmi banki szférában tevékenykedtek. Azaz: nem mindig baj a kettőslátás.

FERBER

ÓKLÉSE

ő, hogy valutánk illegális zgazdasági hátteréről szól

a lakosság úgynevezett diszponibilis (szabad rendelkezésű) jövedelmének mind aránya, mind pedig mennyisége. Márpedig a megtakarítás (és a tartós fogyasztási cikkek beszerzése), illetve a turizmus, vagyis a valutakeresletet indokló összes lehetséges cél éppen a diszponibilis jövedelemből fedezhető. (Ha a még mindig létező, de korábbi méreteit és jelentőségét elvesztett „üzletelő" magánimporttól eltekintünk.)

A sikeres monetáris restrikció lehet tehát az a döntő ok, amely — nem a valutakínálat bővítése, hanem — a forintkínálat erőteljes korlátozása révén csökkenti a valuták forintban kifejezett feketeárfolyamát.

Hasonló folyamat a legutóbbi években Lengyelországban is megfigyelhető volt, az erősen inflálódó zloty dollárárfolyama meglepően stabil, a hivatalos és az utcai árfolyam eltérése pedig a Balcerovicz előtti időkénél jóval szerényebb.

Nem szabad persze túlértékelni a feketepiaci árfolyamot. Nagy meglepetések érnék azt a gazdaságvezetést, amely látszólag logikusan, a feketepiaci árfolyamok szintjén deklarálná a forint konvertibilitását, hiszen e feketeárfolyamokra a lakossági jövedelmek alakulása gyakorol döntő hatást.

Hosszú távon aligha járhatnak rosszul azok, akik ma forintjukat külföldi valutába fektetik. Hiszen a feketeárfolyam alig-alig magasabb (talán 5 százalékkal) a hivatalosnál, és ez az idilli állapot csak addig maradhat meg, amíg a monetáris restrikció fel nem hígul. Márpedig erre jó esély van a következő néhány évben. Például ilyen az exportösztönzés, a kárpótlás, az Expo, a szociális feszültségek enyhítése stb.

A valutamegtakarítások növekedése (bár egy része a korábban otthon őrzött devizák bankba helyezéséből származhat) egyben a monetáris restrikció jövőbeni szilárdságába vetett hitre vonatkozó közvéleménykutatásnak is tekinthető. Az elmúlt 2 évben, aki valutában tartotta pénzét, legalább 25 százalékkal kisebb haszonnal volt kénytelen megelégedni, mint aki forintbetétként kamatoztatta. Mégis a deviza maradt a takarékoskodás fő eszköze, mégha kevesebb is a tezaurálásra fordítható és imígyen valutakeresletet támasztó forint.

KLAUBER MÁTYÁS

Puccs utáni hullámzások a valutapiacon

91. 9. 4.

Még mindig a dollár a menedékvaluta

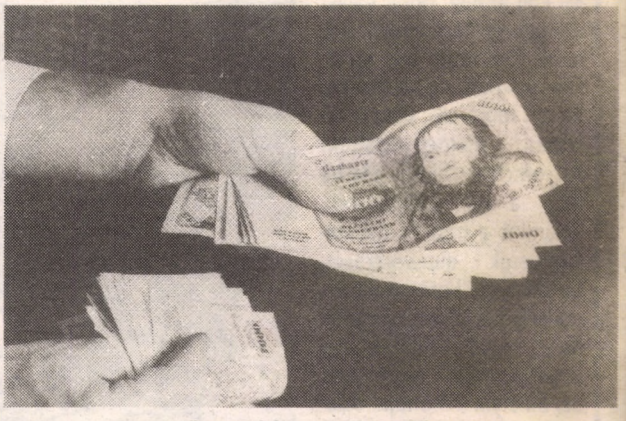
Az elvetélt szovjet államcsíny jócskán felbolygatta a nemzetközi valuta- és részvénypiacokat. A tőzsdéken eluralkodott a pánikhangulat, s ahogy ez válsághelyzetben lenni szokott, órák alatt megizmosodott a dollár; meggyengült a német márka; felszökött az arany ára; zuhantak a részvényárfolyamok. A puccs bukása után megnyugodtak a piacok, visszaállóban van a korábbi üzletmenet. Szakértők véleménye szerint azonban a bizonytalan helyzet a Szovjetunióban és Jugoszláviában, valamint az amerikai gazdaság állapotáról érkező felemás hírek, még okozhatnak meglepetéseket a valuta- és részvénypiacokon.

A puccs hírére a márka árfolyama órák alatt csaknem 10 pfenniget esett, ugyanakkor a válságok idején menedékvalutának számító dollár jelentősen megerősödött. Az amerikai valuta árfolyama az államcsíny napjaiban 1,85 márkára szökött fel. A „zöldhátú" iránt annyira megnövekedett a kereslet, hogy néhány nap alatt különböző európai valutákból — dollárra átszámítva — mintegy 2000 milliárd áramlott át az Egyesült Államokba. A márka nemcsak a dollárral szemben gyengült meg, hanem a kontinensünkön leginkább „érdekelt" valutaként, a többi nyugat-európai valutához képest is vesztett értékéből. A részvények árfolyamát kifejező mutatók a válságos napokban Frankfurtban 10,3, Tokióban 6, New Yorkban 4, Londonban pedig 3,1 százalékkal estek.

A puccs bukása után rövid időn belül nagyjából visszaálltak az augusztus 19-ét megelőző arányok. A részvényárfolyamok ismét emelkednek, s augusztus végétől erőre kapott a márka is. Az elmúlt napokban egy dollár ismét 1,75 márkával egyenlő, így a dollár/márka árfolyam néhány hétig nem változik lényegesen. Stabilizálódik a japán jen is az amerikai valutával szemben, augusztus végén egy dollár 137 jennel volt egyenlő.

Valutapiaci szakértők egybehangzó véleménye szerint a visszaállt egyensúly igencsak törékeny. Amennyiben szeptemberben újabb statisztikák bizonyítják az amerikai visszaesés fékeződését, s így a központi bank szerepét betöltő FED nem kényszerül a leszámítolási kamat csökkentésére, ismét erősödhet a dollár. Valószínűsíthető, hogy a márka profitálni fog a szovjet reformfolyamat várható felgyorsulásából is, hiszen ez megnyitja a Szovjetunió gazdaságát a külföldi működő tőke és a kereskedelem számára. Németország pedig tudvalevően a Szovjetunió első számú gazdasági partnere. A német valuta túlzott erősödése ellen szól viszont, hogy a dollár továbbra is a legfontosabb menedékvaluta marad, a márka pedig nem függetlenítheti magát az euópai politikai történésektől. Hosszabb távon tehát bizton lehet számítani a dollár erősödésére, de nem valószínű, hogy idén a dollár/márka árfolyam 1,80 fölé emelkedik. A piacokon arra számítanak, hogy a következő hónapokban egy dollár 1,70—1,80 márka között fog ingadozni. Amennyiben viszont a recesszió egyértelműen végetér az USA-ban és a statisztikák a fellendülés megindulásáról tanúskodnak majd, érdemes a dollárra tenni.

(g. gy.)

Jön a márka, megy a márka

a kés alá fekszik? Különösen, ha még azt is tudja, hogy a hasonló esetek többsége az ügyek mindenki számára megnyugtatóan záruljanak.

Veress Pálma

pótlékot, az étkezési hozzájárulást, de még a munkavédőruha-költséget is...

Magyar László

KINEK A GÁZ, KINEK A RIASZTÓ

Nem indok, ha nyikorog a padló

Mi kell ahhoz, hogy valaki lőfegyvert tarthasson otthon? Két szúrt seb biztosan garancia, de talán elég, ha azt mondom, életveszélyesen megfenyegettek! Az október 1-jétől életbe lépő, a kézi lőfegyverek, valamint a gáz- és riasztófegyverek megszerzését, tartását és kereskedelmét szabályozó új kormányrendelet egyik, feltehetőleg legvitatottabb része lesz az, amelyik kimondja: bizonyos munkakörök betöltőin kívül csak azok kaphatnak fegyvertartási engedélyt, akik bizonyítják, hogy életük és testi épségük védelmet igényel. De hogyan kell ezt majd bizonyítani a gyakorlatban? – kérdeztük Korinek Lászlót, a BM rendészeti hivatalának elnökét.

— A lőfegyverek odaítélésének eljárási mechanizmusára nincsenek kidolgozott irányelvek, a kérelmeket külön-külön kell elbírálni majd.

— Ezek szerint, ha valaki állít egy tanút, aki alátámasztja azt, hogy az illetőt már többször fenyegették meg életveszélyesen, akkor már sínen is van az ügye?

— Ismétlem, egzakt módon nincsen szabályozva, hogy mi számít olyan fenyegetésnek, aminek következtében lőfegyvert kérhet valaki: az nyilván nem indokolja a fegyvertartást, ha otthon éjszaka nyikorog a padló. A kérelmek jogosságát államigazgatási eljárás keretében, a területileg illetékes, a kérelmezők vagy az ügyek hátterének ismeretével rendelkező rendőrségi szervek bírálják el.

— Engedélyt tehát már kaphatunk. Kérdés, hol vásárolhatunk majd fegyvert?

— Ennek megválaszolására nem én, hanem a kereskedelem az illetékes.

— Annak idején kisebbfajta vihart kavart Horváth Balázs exbelügyminiszter fegyverbegyűjtési rendelete, amelyet később az Alkotmánybíróság alkotmánysértőnek talált. Mi lett a grémium döntése után a mintegy tizenkétezer begyűjtött fegyver sorsa?

— Egy részük kereskedelmi forgalomba került, másik részüket pedig hatástalanítva visszakérte régi gazdája. Mintegy három és fél ezer lőfegyvert pedig, az Alkotmánybíróság döntése után, visszaigényelt a tulajdonosa, s közülük több mint 2500-an már vissza is kapták.

Mindez azonban még a régi lőfegyvertartási rendelet értelmében történt így, azaz 1992. március végéig nekik is kérelmezniük kell az engedélyük megújítását.

V. Z.